

BEVORDERING DER BIJEN-
TELT IN NEDERLAND - VER. TOT

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt - ISSN 0166-6444

Jaargang 87 - no. 3 - maart 1985



IMKEREN IN DE RANDSTAD

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

bijenteelt

INHOUD

MAANDSCHRIFT VOOR DE BIJENTEELT ISSN 0166-6444

Officieel orgaan van de V.B.B.N.
**VERENIGING TOT BEVORDERING DER
BIJENTEELT IN NEDERLAND**

Opgericht 1897

Redactie

Ir. J. Wesdorp
(hoofdredacteur, 05716-231)
mevr. J.M.A. Pos
Otto de Kat

Vaste medewerkers

Arjen Neve
Jan van de Veluwe
Ko Zoet

Ledenblad

Oplage 8200
Verschijnt 11 x per jaar,
in juli en augustus gecombineerd

Proefnummers

f 2,50 incl. porto

Advertentie-tarieven

op aanvraag

REDACTIE, SECRETARIAAT en LEDENADMINISTRATIE

VBBN, Grintweg 273,
6704 AP Wageningen

Telefoon

VBBN (secretariaat/redactie) 08370-22422
Bijenhuis (handel/winkel) 08370-22733

Openingstijden

Secretariaat di. - vr. 9.00-16.00 uur
Winkel di. - vr. 9.00-18.00, za. 9.00-13.00 uur

Postgiro

VBBN (Vereniging) 84.68.01
Bijenhuis (Winkel) 82.32.76

Bankrelatie

ABN, Wageningen, Postgiro 82.41.84
Rek.no. VBBN (Vereniging) 53.90.42.897
Rek.no. Bijenhuis (Handel) 53.90.42.900

Registratie K.v.K.

VBBN: Verenigingsreg.no. V119736
Bijenhuis: Handelsreg.no. 11433

Druk

Van Maastricht en Verhoeven B.V. Arnhem

Imkeren als vrijetijdsbesteding, <i>JW</i>	67
<i>Caryopteris incana</i> , <i>G.R. Fokkema</i>	67
Bij het vertrek van mevr. Rive, <i>J.J. Speelziek</i>	68
Nieuws vanuit het Bijenhuis, <i>T. Rive</i>	68
Kennismaking met nieuwe secretaris, <i>JW</i>	69
Nationale Imkersdag 1985 Westland	70
Varroa-bestrijdingsadvies '85, <i>C.A.D.</i>	72
Varroa, praktisch onderz., bestrijding, <i>O. de Kat</i>	73
Gaasbodems met schuiflade, <i>J.J. Speelziek</i>	74
Gaasbodems, hoe kom ik er aan, <i>JW</i>	76
Ja Natuurlijk	77
Sprokkelwaar: Soltau congres, <i>O. de Kat, J.J.S.</i>	78
Van imker tot imker, <i>Ko Zoet</i>	79
Bijen en misdaad, <i>H. Haay</i>	81
Bijenplant in beeld: Rode Ribes, <i>A. Neve</i>	82
"Van eitje tot bijtje", gedicht, <i>G. Schrama v.d. B.</i>	83
Koninginneteeltcie. wil veralgemeniseren, <i>JW</i>	84
Koninginneteeltcie., hoofdpunten, <i>C.E. Jansen</i>	85
Bestellen Carnica Koninginnen, <i>M. Bijnen</i>	86
Rode Zijdeplant, <i>J.J. Speelziek</i>	86
Selectie, een voorbeeld, <i>H. Dijkema</i>	87
Brief Staatssecretaris Ploeg, <i>Alg. Voorzitter</i>	88
Wat imkers denken van Teunisbloem, <i>1-4</i>	89
"Imker op dak", <i>N.R.C.-Handelsblad</i>	90
Wie bekostigt proefbijenstand?, <i>A. Latté</i>	91
Officiële Mededelingen	91
Onderwijs: examen praktisch imker, <i>C.P.</i>	93
Tips Ambrosiushoeve maart	94
Agenda	95

bij de VOORPLAAT

Artikelen onder naam vallen buiten de redactionele verantwoordelijkheid.
Naam en adres van auteurs zijn bij de redactie bekend.

Overname van artikelen en illustraties is toegestaan na overleg met de Redactie en dan met bronvermelding.

Kopij voor de 5e van de maand, voorafgaande aan de maand van plaatsing, aan het BIJENHUIS, ook opgaven en betaling van advertenties en Speurbijtjes.

jaargang 87 - nummer 3 - maart 1985

Hoe de buurman imkert is voor velen een vaag invoe-
len en voor zeer weinigen een zeker weten. Een tipje
van de sluier wordt door de imker op de voorplaat
weggehaald. Het is de bijenstand van een niet onbe-
kend Utrechts imker. Wie over imkeren in de rand-
stad meer wil weten, leze vooral de uitgebreide toe-
lichting op de Nationale Imkersdag zoals op pagina
70 verder uit de doeken wordt gedaan.
Een ander goed voorbeeld van imkeren in de Rand-
stad kunt U lezen op pagina 90.



Graag wil ik de lezers hoeden - maar ook mezelf beschermen - voor het doen van uitspraken welke betrekking hebben op de maatschappij waarin we leven. Te gauw wordt men het dan oneens en dat zou het karakter van een aardig blad als het Groentje schade doen. Dat neemt niet weg dat allerlei maatschappelijke verschijnselen ons als imkers raken en wel degelijk onze aandacht eisen. Neem nu eens het hele gebeuren rond de herverdeling van arbeid. De deeltijdbanen, de vervroegde uittreding uit werk, de onmogelijke situatie waarin velen verkeren: het vinden van werk. En voeg hieraan toe het vergrote bewustzijn van mensen voor milieuzaken, niet alleen in de eigen overbevolkte omgeving maar in de wereld. Vervolgens constateren we bij veel mensen een grote belangstelling voor activiteiten die het gevoel van zelf zinvol bezig-zijn versterken. Er is interesse voor het vergroten van de persoonlijke mogelijkheden die met vallen en opstaan tot een tastbaar resultaat leiden. Voorbeelden te over: de eigen moestuin, het hele doe-het-zelf gebeuren, de Open Universiteit, belangstelling voor wat vroeger de "nuttige" handwerken heette en tegenwoordig als textiele vormgeving wordt beoefend, en onder meer ook: de bijenhouderij.

Het maatschappelijk verschijnsel van meer vrije tijd is niet zo maar van de ene dag op de andere ontstaan. Het hangt samen met een toenemende mogelijkheid om waardevolle zaken met steeds minder inzet van mensen te produceren. Maar de mens is wat traag en de aanpassing neemt tijd. Sommigen van ons herinneren zich nog de schok bij het invoeren van de vrije zaterdag, waar velen moeite mee hadden.

De mens zal zich intussen aan zijn grotere mate van zelf-in-te-vullen tijd aan te passen hebben en ook dat moet geleerd worden. Zoals ook nog geleerd moet worden dat de één zich niet een hartinfarct (om maar iets vreselijks te noemen) werkt, terwijl de ander een premie krijgt voor niet-produceren.

Waar het echter om draait is het feit dat het velen moeilijk valt dingen te ontdekken die ze leuk vinden om te doen. Dat bijhouden een prachtige bezigheid is hoeft ik de lezers van dit blad niet uit de doeken te doen. U weet dat in de imkerij veel te leren valt en heel speciaal in dit tijdvak ook nog veel bij-te-leren. Vervolgens vraag ik me af: zijn er dan genoeg voorzieningen om aan die vraag in voldoende mate en in voldoende kwaliteit te voldoen? Want we kunnen gerust aannemen dat de komst van meer vrije tijd zich in de toekomst alleen nog versterkt door zal zetten.

De Nationale Imkersdag die "Imkeren in de Randstad" tot onderwerp heeft lijkt daarom juist in dit opzicht van belang. Namenlijk niet alleen om te genieten van wat Westlandse kwekers aan bloemenpracht ten toon weten te stellen, maar ook om te laten zien dat er op allerlei plekken, ook in de Randstad, geïmkerd kan worden, om niet te zeggen soms heel erg redelijk en beter dan elders. En dat zou voor méér mensen met vrije tijd een bron van vreugde kunnen zijn.

Voor de Vereniging - dat zijn dus: U en ik - betekent dat: hoe bereiken we die potentiële imkers. Hoe moeten we de voorlichting, cursussen, basisvaardigheden inrichten om hen ook tot goede imkers te maken? Want het is voor U toch geen probleem als een aantal straten verderop óók een imker woont? En zelfs als Uw buurman imkert kan dat ook zijn plezierige kanten hebben. En zolang maar het respect wordt opgebracht voor die andere buurman, of dat vrouwtje daarnaast die bang is voor bijen.

Daarom tot ziens op de Nationale Imkersdag. Ik hoor dat men er van heinde en ver met bussen naar toe wil komen. En natuurlijk ook tot ziens op de 30e maart, de dag van de Jaarvergadering, die dit jaar zo belangrijk is in verband met de toekomst van de Ambrosius-hoeve. Met de wens dat het een goede, want verstandige vergadering zal zijn.

CARYOPTERIS INCANA, een prachtige bijenplant

G.R. Fokkema, Leeuwarden

Werkelijk een prachtig struikje deze *Caryopteris*, die bloeit in Augustus/September met prachtige blauwe bloemen die op een afstand wel een beetje aan Lavendel doen denken. De bijen vliegen er massaal op om nectar en stuifmeel te halen. De *incana* wordt ongeveer 75 cm hoog en kan ieder jaar vrij laag afgesnoeid worden in het voorjaar.

De *Caryopteris x clandonensis* wordt wat hoger en breder. Ze zijn beide niet geheel winterhard maar ik

heb daar nog weinig last van gehad door het terug-snoeien in het voorjaar. Het is de moeite waard om ze aan te planten in uw tuin.

Van de *Caryopteris x clandonensis* is "Heavenly Blue" de mooiste maar de *incana* is voor de wat kleinere tuin beter geschikt. Voor U en Uw bijen is er veel plezier aan te beleven. In diverse catalogi zijn ze wel te vinden!

BIJ HET VERTREK VAN MEVROUW RIVE

J.J. Speelziek, Alg. voorzitter

Bij het vertrek van een medewerkster, die in hoge mate heeft bijgedragen tot de groei en bloei van onze Vereniging is het goed haar staat van dienst even de revue te laten passeren. Per 1 januari 1977 trad mevr. Rive in dienst van de V.B.B.N., waarbij zij de functie van secretaris/penningmeester overnam van de heer Pater, die deze na het vertrek van de heer Van de Weert enige jaren vervulde. Zoals in het jongste januarinummer werd aangekondigd zou mevr. Rive na een periode van ruim 8 jaren haar werk per 1 maart beëindigen. Zij vond het toen welletjes en hoewel we haar vertrek tot in het diepst van ons hart betreuren, hebben we er alle begrip voor dat zij ook wel eens iets anders wil gaan doen. Gedurende deze periode hebben wij haar in het Bijenhuisteam leren kennen als een ambitieuze en enthousiaste medewerker. Dat betrof niet alleen al het papierwerk dat zij met veel kennis en toewijding tot in de puntjes verzorgde, ook haar presentatie naar buiten mocht er zijn; als imker ben je dan geneigd te denken aan de uitstraling van een goede koningin en dat was zij metterdaad. Gedurende de eerste jaren zagen we haar in dat verband nog al eens in de winkel en op de bijenmarkten, waar zij in de kortste tijd exact kon ervaren wat er onder het imkersvolkje leefde. Zij ging dan ook op voor het examen Praktisch Imker, waarvoor ze met vlag en wimpel slaagde.

Speciale vermelding verdient haar medewerking aan de redactie van het Groentje. Tot tweemaal toe moest zij plotseling optreden als waarnemend redacteur en zij zorgde ervoor dat de verschijning van het Groentje ongestoord kon voortgaan. De omvorming van de wildgroei naast het Bijenhuis in een fraaie drachtplantentuin en de opzet van een expositie moeten grotendeels worden toegeschreven aan mevrouw Rive, want zonder alle door haar ontwikkelde initiatieven zouden deze nooit van de grond gekomen zijn.

Hoewel we, zoals reeds gezegd, haar vertrek betreuren, hebben we de zekerheid dat haar enthousiasme voor de imkerij nooit verloren zal gaan; we wensen haar en haar gezin dan ook het allerbeste toe en nemen uiteraard geen afscheid van elkaar en zeggen dus gewoon tot ziens.

Daar mevrouw Rive niet in de gelegenheid is op de Algemene Vergadering van "haar volk" afscheid te nemen, heeft een ander plaatsgevonden op de Hoofdbestuursvergadering van 9 februari j.l., waar de Algemeen voorzitter namens alle groepsvertegenwoordigers en in hun alle leden van de VBBN haar de grote "Van Dale" (met inscriptie) als afscheidsgeschenk ter herinnering aan de prettige samenwerking overhandigde, een en ander vergezeld van een kleurrijk boeket bloemen.

NIEUWS VANUIT HET BIJENHUIS

T. Rive

Na ruim acht jaar te hebben gewerkt in het secretariaat van onze Vereniging wil ik in mijn laatste "Nieuws vanuit het Bijenhuis" even stil staan bij deze periode. Het waren inspannende, afwisselende en fijne jaren, waarop ik met voldoening terugkijk. Veel veranderingen vonden plaats; het ledental verdubbelde bijna, voorzitter van Rappard werd na een bestuursperiode van 40 jaar opgevolgd door de heer Speelziek. Nieuwe statuten en een algemeen reglement voor onze ruim tachtig jaar oude Vereniging bleken noodzakelijk en werden verleden zoals dat in notariaal heet. Een andere organisatiestructuur voor de afdelingen was hiervan het gevolg, waardoor wij nu sub-verenigingen kennen met volledige of beperkte rechtsbevoegdheid. De officiële "langenaam" Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland" werd afgekort tot VBBN en de "Aktiviteitengids voor afdelingsbesturen en geïnteresseerde leden" werd omgedoopt in "Informatiegids" en met het Groentje naar alle leden gezonden. Het Groentje, dat in mijn eerste jaar als secretaris ca 200 bladzijden besloeg omvatte in 1984 338 pagina's.

In de Eeuwige Stad Rome liet Paus Barberini, die de bij in zijn wapen voerde, een fontein oprichten met het motief van drinkende bijen.

De heer Rive legde in dit vakantieplaatje vast waarvan zij, mevrouw Rive, ook zelf getuigt in het hierbijgaande "Nieuws vanuit het Bijenhuis". Namenlijk van haar blijven de belangstelling voor bijen en voor de Vereniging.



De boekhoudkundige afdelingen waarin onze Vereniging was ingedeeld: Vereniging, Handel, Suiker en Assurantie werden gedeeltelijk opgeheven, nu kennen wij alleen nog maar afdeling Vereniging (secretariaat) en afdeling Handel (winkel) beide met eigen kantoor, telefoonnummer en brievenbus, weliswaar onder één dak en wel dat van ons Bijenhuis.

Een expositie over bijen en imkers werd ingericht (geopend in voorjaar en zomer) hiermee **moeten** wij doorgaan, subsidie is aangevraagd bij diverse instanties en onlangs kregen wij bericht, dat de helft van de

aanschafkosten van film- of video-apparatuur door het Anjerfonds zal worden vergoed.

Het braakliggende terrein naast het Bijenhuis werd door inzet van vrijwilligers een drachtplantentuin welke een bezoek méér dan waard is!

Een bruisende actieve Vereniging ga ik verlaten als secretaris/penningmeester maar niet als lid. Via het Groentje blijf ik wel en wee volgen. Mijn opvolgster wens ik vooral plezier in het werk toe; u allen bedank ik voor de prettige kontakten in de afgelopen jaren.

KENNISMAKING MET ONZE NIEUWE SECRETARIS

JW.

Logisch dat we de nieuwe secretaris-penningmeester van de Vereniging mevrouw Pos eens opzochten op het kantoor van de Vereniging. Een vrouw van schattenderwijs veertig - mijn interview-techniek is nog niet zo hard dat ik daarnaar zou durven vragen. Ze is wat blond, heeft een vriendelijke oogopslag en een spraak die zweemt naar het Arnhemse of misschien Nijmeegse. In ieder geval met die wat zachtere g die meestal ook wel borg staat voor een wat mildere kijk op het leven dan die bóven de grensrivieren te vinden is. Gedachtig de waarheid dat het heden in het verleden ligt praten we over haar nu tien jaren lange verbondenheid met het Bijenhuis. Inderdaad is ze dus nog uit het tijdvak van vòòr mevrouw Rive's komst. Het blijkt dat haar eerste schreden in het Bijenhuis de afdeling Handel betroffen. Ik stel mij voor dat binnen de familie Pos geconstateerd werd dat de kinderen Moeder wat minder nodig hadden en dat zij inging op de mogelijkheid de afdeling handel administratief bij te staan op een moment in de geschiedenis die, door ziekte van de vorige secretaris van de Weert, niet eenvoudig was. Toch is ze niet lang bij Handel gebleven, de zojuist vermelde omstandigheid maakte dat er nogal wat was glad te trekken in de organisatie. We spreken dan tevens over de tijd niet lang vòòr het vertrek van de befaamde voorzitter VBBN mr. Van Rappard, thans ere-voorzitter.

Mevrouw Pos' specifieke taak betrof de leden-administratie en alle verdere administratieve zaken die bij een groot en in de loop der jaren steeds omvangrijker ledenbestand behoren.

Terug naar het secretariaat. Toen mevrouw Rive's besluit vast stond en het hele Bijenhuis zich even goed moerloos ging voelen, met de dreiging van wéér een periode met zoeken naar nood-oplossingen, moet het voor het Bestuur een grote geruststelling geweest zijn dat mevrouw Pos bereid was om naar de opengevallen plaats te solliciteren. Ze wist waaraan ze begon want het is nu eenmaal zo dat vermoedelijk te weinig wordt ingeschat de aard en omvang van het werk in een Vereniging waar dienstbaarheid graag wordt gegeven, zolang het niet geëist wordt.



Inmiddels ken ik het secretariaat voldoende om verder te weten dat de bereidheid van mevrouw Pos om te solliciteren ook zeker door mevrouw Rive werd geruggesteund. Nog méér dan vroeger al het geval was is er thans overleg binnen het secretariaat over de te verrichten taak. De Vereniging mag zich ongetwijfeld verheugen in zo'n geruisloze overdracht. Wél is het de uitdrukkelijke bedoeling dat mevrouw Pos niet in alle taken van mevrouw Rive zal treden. Veel van de werkzaamheden die mevrouw Rive in commissies vervulde zullen op andere wijze aangepakt worden. Naar een beeld zoekend komen sommigen op het idee "brievenbusfunctie" als ze aan het toekomstig secretariaat denken. Een krommere beeldspraak die toch een nauwkeuriger idee schept is die van stopperspil in een voetbalelftal.

Namenlijk:

- 1) het opvangen van wat uit de buitenwereld op de Vereniging afkomt.
- 2) het dóórgeven naar diegenen in de Vereniging die er het best mee kunnen scoren. Dat vraagt om goed kunnen vóórzetten.
- 3) het dekken waar er gaten dreigen te vallen als het team wat uit elkaar is gespeeld.

En als U nog vraagt: imkert mevrouw Pos? dan is het antwoord ja, hoewel ze in deze meer verwachtingen heeft van haar zonen waarvan er één 18 jaar oud al een cursus gevolgd heeft samen met zijn Moeder en de andere 16 jaar, ongetwijfeld wel volgen zal.

Bij alle activiteiten en vooral die voor de Vereniging wensen we mevrouw Pos van harte graag succes.

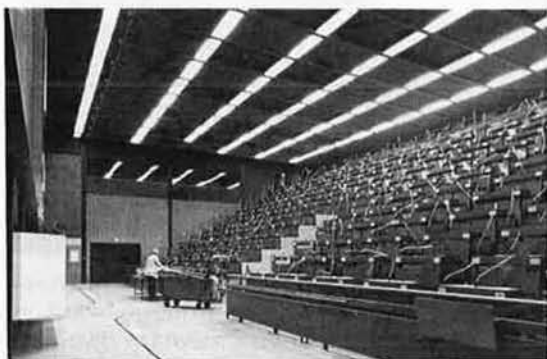
NATIONALE IMKERSDAG 1985 WESTLAND

MET DE BIJ ER BIJ



Plaats van de Imkerdag: Bloemenveiling Westland te Honselersdijk (gemeente Naaldwijk).

Inschrijving: vóór 16 maart 1985 door storting van f 20,- per persoon op giro 5671519 t.n.v. Nationale Imkersdag, Delft.



De spreker van de dag is de Heer Wim Oudshoorn, adjunct-directeur van de Middelbare Tuinbouwschool "Huis te Lande" in Rijswijk en auteur van een 25-tal boeken over bloemen en planten en ... bijen (Kijk op bijen). Hij is ook de bewerker van het schitterende boek "De wonderbaarlijke bijenstaat", geschreven door Nils Gonnert.

Op Huis te Lande staat het vak Bijenteelt in klas 1 op het rooster, verzorgd door de spreker van deze dag, die in 1965 (o.a. met Jaap Duyvetter) de aantekening leraar Bijenteelt bij o.a. de Heren Mommerts en Aarts haalde.

65-Jarig WESTLAND ontvangt de Nederlandse imker op Westlandse wijze op de Nationale Imkersdag van 23 maart a.s.

Wat is inbegrepen: Koffie, toegang Nationale Imkersdag, toegang Westland 19 NU, informatiepakket, lezing en speeches op stencil. Bij vooruitbetaling wordt U de toegangskaart voor de Nationale Imkersdag met een routebeschrijving toegestuurd en ligt er een luchtpakket klaar. Bij aanmelding en betaling aan de zaal is de toegang ook f 20,-, maar dan zonder luchtpakket.

Programma: 9.00 uur	ontvangst met koffie
10.00 uur	plaats nemen
10.15 uur	welkomstwoord door Mevrouw J.M. van Heest-Verloop, voorzitter Imkersvereniging Westland, Opening door de Heer M.A.G. Zwinkels, loco-burgemeester van de gemeente Naaldwijk, Openingswoord door de Heer J.J. Speelziek, Algemeen voorzitter van de Vereniging ter Bevordering der Bijenteelt in Nederland, "Imkeren in de randstad", inleiding door Wim Oudshoorn, met dia's,
11.00 uur	
12.30 uur	sluiting,
13.00 uur	koffie en nuttigen van uw lunchpakket.

Daarna gelegenheid tot bezoek aan de tentoonstelling Westland 19 NU.



De Heer Oudshoorn is bij uitstek een kenner van de bloemen die door bijen worden bezocht. De relatie tussen planten en bijen staat bij hem centraal, vandaar dat de titel van zijn lezing "Imkeren in de Randstad" zich vooral op dát aspect zal concentreren. Zoals hij zegt: "De relatie tussen bloemplanten en die insecten die uitsluitend met "goede bedoelingen" de bloemen bezoeken, is één van de meest fascinerende onderwerpen van de levende natuur die ik ken. Van de hele stoet bloemvriendelijke insecten, zoals hommels, vlinders, zweefvliegen, bloemkevers en bijen in al hun gevarieerde verschijningsvormen, nemen de honingbijen uiteraard de belangrijkste plaats in. Zowel in aantal individuen als in frequentie van het bezoek zijn ze, althans op de meeste gewassen, niet te overtreffen en juist daarom zijn ze zo gemakkelijk te observeren. In de Randstad is men niet altijd in de gelegenheid om er grote stallen met veel volken op na te houden. De ruimte die ons daar is toegemeten is beperkt, maar méér nog moeten we ons steeds afvragen of onze bijen hun kostje er wel steeds in voldoende mate kunnen opscharrelen. Daar velen echter toch niet imkeren om tot een maximale honing-oogst te komen, zijn een paar volken vaak voldoende om imkers met de bijen en hun gedragingen mee te kunnen laten leven. Door het toepassen van (nog) meer nectar- en stuifmeel-producerende bloemplanten wordt de mogelijkheid geopend om in de Randstad meer bijenvolken te plaatsen. In mijn lezing op de Nationale Imkersdag zal ik in woord en beeld vele voorbeelden aandragen. Het is namelijk jammer dat de kennis van veel imkers op dit punt te wensen overlaat. Het gebrek aan dracht stelt de imker voor grote problemen met betrekking tot voldoende drachtplanten binnen het territorium van zijn bijen. Hij is in hoge mate afhankelijk van dat wat van gemeentewege aan drachtplanten wordt toegepast, maar ook van wat andere tuinliefhebbers in hun tuinen en op hun balkons gebruiken. Ik ben dan ook van mening, dat er in toenemende mate moet worden getracht gemeentelijke plantsoendienst er toe te brengen nog meer bijenplanten toe te passen. Particuliere tuinbezitters kunnen worden geattendeerd op welke kleinere gewassen (vooral kruidachtige) voor de bijen aantrekkelijk zijn om te bezoeken. Zorgvuldige afstemming van de soorten garandeert een heel jaar lang voldoende voedsel voor de kleine diertjes die aan onze zorgen zijn toevertrouwd. Ik hoop U daarover op 23 maart nog veel te vertellen en te laten zien."

Hoe te bereiken: Per auto vanuit Utrecht via Rotterdam, Maassluis, Naaldwijk, vanuit Amsterdam via Den Haag, Rijswijk, Wateringen, Naaldwijk en vanuit Den Haag via Poeldijk naar Naaldwijk.

Per busverbinding: lijn 124 (Den Haag-Naaldwijk), lijn 126 (Den Haag-Rotterdam), lijn 127 (Rijswijk-Naaldwijk), lijn 128 (Den Haag-Delft). Ieder, die zich **van te voren inschrijft krijgt een uitgebreide folder** met gegevens en plattegrondje over openbaar vervoer en **bereikbaarheid per auto toegestuurd.**

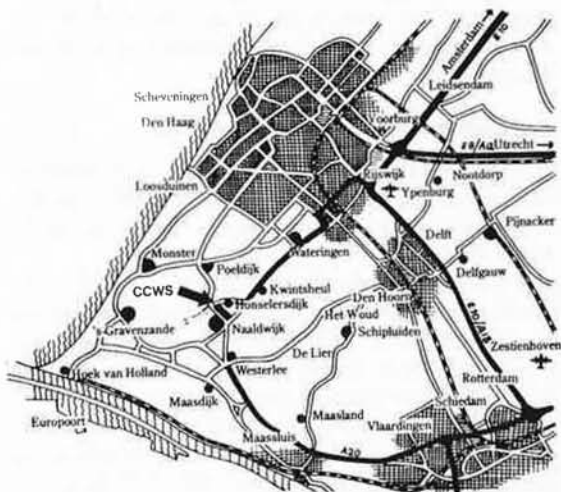
Er is ruime parkeergelegenheid aanwezig zowel voor auto's als voor bussen. Busvervoer op het terrein van de veiling brengt U van uw parkeergelegenheid naar de ingang van Westland 19 NU en weer terug.

Wat is er te beleven op Westland 19 NU: Eén van de grootste bloemenveilingen van Nederland opent haar deuren voor de imkers. De veiling had in 1984 een omzet van meer dan één miljard gulden. De grote tuinbouw-manifestatie Westland 19 NU biedt U onder meer een prachtig corso, de tentoonstelling "Een pracht van een vracht", de plantendokter houdt spreekuur, er worden verschillende plantenziekten getoond en de ontwikkelingen op het gebied van biologische gewasbescherming zijn te zien. De nieuwe Bloemenfilm wordt voor het eerst vertoond. Onze afdelingsstand zal U in de gelegenheid stellen **boeken, geschreven door de heer Oudshoorn** in te zien en eventueel aan te schaffen. Deze boeken zullen ter plaatse door **de schrijver worden gesigneerd.** Tevens zal het Bijenhuis de artikelen, die zij in het Bijenhuis verkopen, tentoonstellen. Bestellingen kunnen van te voren bij het Bijenhuis worden gedaan. Die kunnen dan meegenomen worden naar de Nationale Imkersdag. De ruimte rondom deze stands zullen gelegenheid bieden tot een praatje en tot het elkaar weer eens ontmoeten. Het zal dé gelegenheid zijn om weer eens "BIJ" te praten.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij de heer J. Somers, ☎ 015-140273 en mevrouw J.M. van Heest-Verloop, ☎ 015-561613.

TOT ZIENS OP 23 MAART 1985

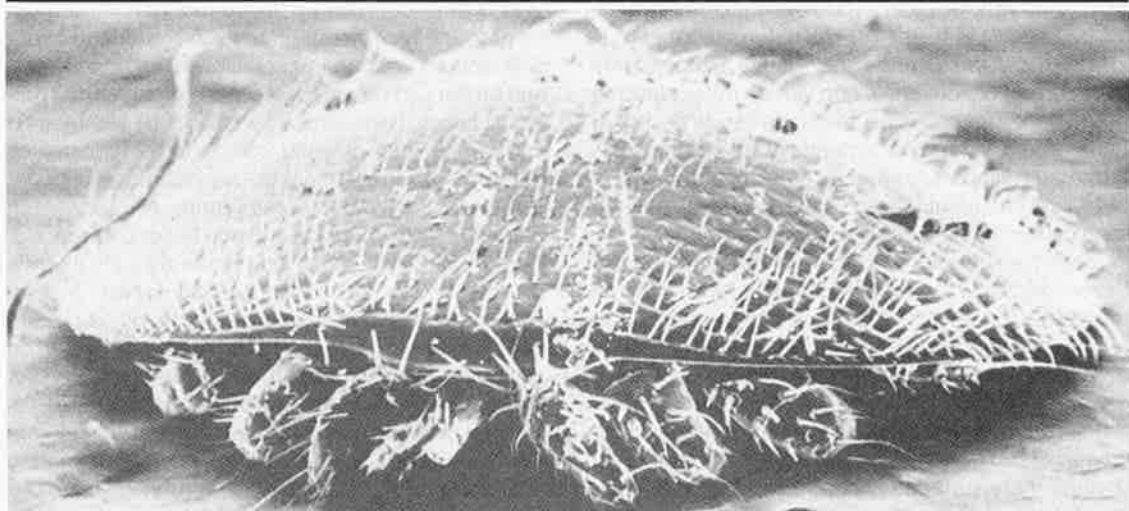
bloemenveiling westland
 **CCWS**
 naaldwijk/holland



Zo vindt u de veiling

VARROA-BESTRIJDINGSADVIES VOORJAAR 1985

C.A.D. voor de Bijenteelt



In de loop van de winter is de balans opgemaakt van de verspreiding van Varroa. De resultaten van het onderzoek naar bestrijdingsmethoden zijn inmiddels beschikbaar. Op basis hiervan is het bestrijdingsadvies voor het voorjaar van 1985 opgesteld.

Verspreiding

In de Achterhoek en Twenthe (zie kaart: gearceerd) komen nu zware besmettingen voor: 10.000 mijten of meer per volk. Op enkele besmette standen waar geen behandeling tegen Varroa plaatsvond, zijn volken doodgegaan, hoogstwaarschijnlijk door Varroa. In het gestippelde gebied (zie kaart) zijn zo goed als alle standen besmet. In de rest van het land komen steeds meer verspreide aantastingen aan het licht. Het kaartje is getekend aan de hand van de herfstdiagnose 1984, met tabak (1329 inzendingen). De verspreiding is in het begin onregelmatig, maar uiteindelijk raken alle volken besmet!

Onderzoek

In één van de volgende nummers van het Groentje volgt een uitvoerig verslag van de proeven met bestrijdingsmiddelen en -methoden tegen Varroa in 1983 en 1984.

Hier volgen alvast de belangrijkste conclusies. Gedurende twee jaar zijn bijenvolken bij enkele imkers in de Achterhoek behandeld. In het najaar van 1983 een groep met Folbex VA, een tweede groep met tabaksrook, en een derde groep met melkzuur. In het voorjaar van 1984 zijn alle proefvolken met de darrenraatmethode behandeld. In het najaar van 1984 zijn weer behandelingen uitgevoerd met Folbex VA, tabak en melkzuur. Na afloop hiervan zijn 15 van deze volken aangekocht, en hierin is het aantal resterende mijten vastgesteld.

Varroa-mijt (overgenomen uit „Bienenstich“, een publikatie van Ciba-Geigy)

Twee zaken vallen hierbij sterk op:

- 1) In alle volken is het aantal mijten, ondanks de behandelingen, sterk toegenomen.**
- 2) Het resultaat van de tabaksrookbehandeling als bestrijdingsmethode in het najaar is onvoldoende.**
- 3) Met Folbex VA en met melkzuur werd een hoog percentage mijten gedood.**

Hoewel tabaksrook bij de diagnose goede diensten kan bewijzen, is het als bestrijdingsmiddel niet geschikt. Wanneer we de mogelijkheden voor de bestrijding in 1985 op een rij zetten, zien we dat:

- Folbex VA het enige wettig toegelaten bestrijdingsmiddel tegen Varroa is.
- Verder staan ons nog ter beschikking: de darrenraatmethode, de arrestraammethode, en het gebruik van melkzuur.

Het bestrijdingsadvies van het Consulentenschap voor de Bijenteelt:

- 1) In het gearceerde gebied (zie kaart) alle bijenvolken vòòr 1 april een volledige behandeling geven met Folbex VA.**

De reden voor dit dringende advies is, dat in dit gebied de besmetting inmiddels zo ernstig is, dat zonder deze **extra behandeling** in de zomer een groot aantal volken dood zal gaan. Folbex VA is veilig voor de bijen, en heeft een hoge werkingsgraad.

2) Op alle besmette standen de darrenraatmethode toepassen.

Met deze methode is het mogelijk een flink aantal mijten met behulp van "vangraten" - uit de volken te verwijderen. De eerste vangraat wordt voor de eerste maal rond half april tegen het broednest gehangen. Anderhalf tot twee weken later komt de tweede vangraat aan de andere kant van het broednest. Ongeveer 3 weken, maximaal 24 dagen, na het inhangen van de raten worden deze verwijderd, uitgesneden en teruggehangen. Als eerste "vangraat" voldoet een raam met darrenkunstraat, (*verkrijgbaar in het Bijenhuis red.*) het best. Later in het seizoen worden de raampjes na het uitsnijden zonder meer teruggehangen. Lege raampjes of raampjes met voorbouw worden dan meestal volgebouwd met darrenraat. De darrenraatmethode wordt volgehouden tot het maken van de kunstzwerm. Het is mogelijk om op deze manier in totaal 6 darrenraten te laten uitbouwen, en te verwijderen. Let wel: de darrenraatmethode alleen is niet voldoende. De methode dient als aanvulling op de rest van het bestrijdingsprogramma.

Voor korven geldt in principe hetzelfde advies:

- 1) In het gearceerde gebied alle bijenvolken een Folbex behandeling geven.
- 2) Regelmatig gesloten darrenraat wegsnijden.

Tot zover het advies voor het **voorjaar van 1985**. In de zomer biedt de arrestraammethode mogelijkheden. Volgende maand wordt op deze methode uitvoerig ingegaan. De nadruk blijft liggen bij een chemische bestrijding in het najaar, wanneer al het broed is uitgelopen.



gearceerd: 1983
gestippeld: 1984
* verspreide standen

VARROA PRAKTISCH ONDERZOEK EN BESTRIJDING

Otto de Kat

Een samenvattend verslag van de voordracht van Drs. A. de Ruijter, gehouden op 19 januari 1985 te Utrecht.

Het is echt "menes"

Een van de sprekers tijdens het Utrechtse symposium over Varroa-bestrijding imkeren was Drs. A. de Ruijter, medewerker van de Ambrosiushoeve te Hilvarenbeek. Het publiek was duidelijk onder de indruk van zijn voordracht. Het was of de aanwezigen nu pas goed beseften dat het "menes" is met de Varroa.

Op zakelijke wijze gaf De Ruijter een duidelijk overzicht van de huidige stand van zaken m.b.t. het praktisch onderzoek en de bestrijding van de Varroa-mijt.

De spreker was zo vriendelijk ons zijn aantekeningen ter beschikking te stellen. Het vergemakkelijkte ons het maken van het hiernavolgende verslag zeer.

Zijn de bouwbijs de mijtenoverbrengers?

Naastig onderzoekt men in allerlei instituten naar aanknopingspunten voor de bestrijding. De mijten zitten op de volwassen bijen; als ze zich willen voortplanten moeten ze proberen in een broedcel terecht te komen waarin zich een volwassen bijenlarf bevindt. Al geruime tijd is bekend dat in darrenbroed meer mijten (zes maal) voorkomen dan in werkstercellen. Men heeft altijd gedacht dat de darrenlarven veel aantrekkelijker zijn voor de Varroa-mijt. Uit recent Duits onderzoek is gebleken dat dit in zekere zin wel zo is, maar niet voldoende om het verschil te verklaren. De Tübingse onderzoeker Rosenkranz (en De Ruijter later zelf ook) heeft gekeken naar de invloed van het type cel. Van een deel van een raat sneed hij een randje van de (werkster)cellen af. Als zo'n raat in een besmet volk werd gehangen, waren de aldus behandelde cellen zwaarder besmet dan de onbehandelde.

Ook ondiep gemaakte cellen blijken aantrekkelijker te zijn voor de Varroa. Blijkbaar is er een voorkeur voor verkorte en verlengde cellen. De ondiep gemaakte cellen werden door de bijen verhoogd en van een bol dekseltje voorzien. Bij deze cellen vinden dus veel bouwactiviteiten plaats. Zouden de bouw-bijen de Varroa overbrengen? Deze veronderstelling wordt door twee waarnemingen ondersteund: rond moerdoppen worden in het broed veel mijten gevonden en bovendien vind je opvallend veel mijten "ingemetseld" in de celdeksels van darrenbroed.

In Zuid-Amerika heeft men gekonstateerd dat veel mijten zich niet willen voortplanten in werkstercellen: Het percentage daarvan neemt zelfs belangrijk toe. Ruttner opperde de suggestie dat er daar in Zuid-Amerika een ontwikkeling is, die te vergelijken is met die bij de Apis cerana en dat de mijten steeds meer de voorkeur aan darrencellen gaan geven. Als dat zo is, biedt dat wellicht mogelijkheden tot selectie.

Hoe belangrijk is het juveniel hormoon?

Haenel uit Oberursel toonde aan dat stoffen in het bloed van de bij de voortplanting van de mijt op gang brengen. Hij bestudeerde vooral het juveniel hormoon, een stof die een belangrijke rol speelt bij de ontwikkeling van de bij. Vlak na het sluiten van de cel treft men in de bijenlarf een hoge concentratie aan; bij de darrenlarven ligt die nog iets hoger dan bij de werksterlarven. De Ruijter plantte mijten over uit cellen die de "piek" net achter de rug hadden naar vers gesloten cellen. Steeds zag hij na deze manipulaties een versnelling van de voortplanting: er werden meer eieren gelegd. Typisch was dat in sommige gevallen mannelijke mijten ontbraken. Zou de geslachtsbestemming van de mijt ook beïnvloed worden door stoffen in het bloed van de bijenlarven? Het onderzoek van De Ruijter en zijn buitenlandse collega's gaat in die richting verder. Hoe meer we weten over de voortplanting, hoe groter de kans dat we iets vinden om die voortplanting op een eenvoudige wijze te verstoren.

Bestrijdingsmiddelen

De Ruijter waarschuwde voor eigen geëxperimenteer met bestrijdingsmiddelen. Alleen toegelaten middelen mogen gebruikt worden. Af en toe ontstaan er nieuwe ideeën over Varroabestrijding. Dr. Maul toonde aan dat Japanse kruidenolie, een tijdje een aanbevolen wondermiddel, onwerkzaam is. Prof. Dresch uit Bonn bewees dat ook alcohol niet werkt. In Nederland probeert men het hier en daar met ether. Daarbij moeten we wel bedenken dat dit middel nog niet voldoende onderzocht is. Er kan alvast van gezegd worden dat het effect niet erg hoopgevend is.

Middelen die wellicht perspectieven bieden zijn de mierenzuurplaten (volgens Krämer) en Cumafos, een systemisch middel.

Misschien wordt dit produkt de volgende winter toegelaten, ook in Nederland.

Grondig onderzoek naar de effectiviteit van bestrijdingsmiddelen is zeer noodzakelijk. Dit bleek duidelijk uit hetgeen De Ruijter over zijn praktijkonderzoek vertelde en waarover hiervoor bericht werd.

Na vier behandelingen zag in 1984 het gemiddelde behandelingsresultaat er als volgt uit:

tabak doodde slechts 21,5% van alle mijten, Folbex 89,6% en melkzuur zelfs 95,1%.

Ook is het opvallend dat het vervliegen het aantal mijten in licht besmette volken sterk doet toenemen. Niet alleen darren, ook jonge werkbijen vervliegen zich gauw.

Hoe verder?

Zoals gezegd: het onderzoek naar de meestbelovende bestrijdingsmiddelen gaat door, evenals dat naar de biologie van de Varroamijt.

Tenslotte drong de heer De Ruijter er bij de imkers op aan vooral goed op de hoogte te blijven; de inzichten veranderen immers snel. En bij die laatste woorden sluiten wij ons uiteraard geheel aan. De redactie van het Groentje zal haar uiterste best doen u te helpen „bij“ te blijven.

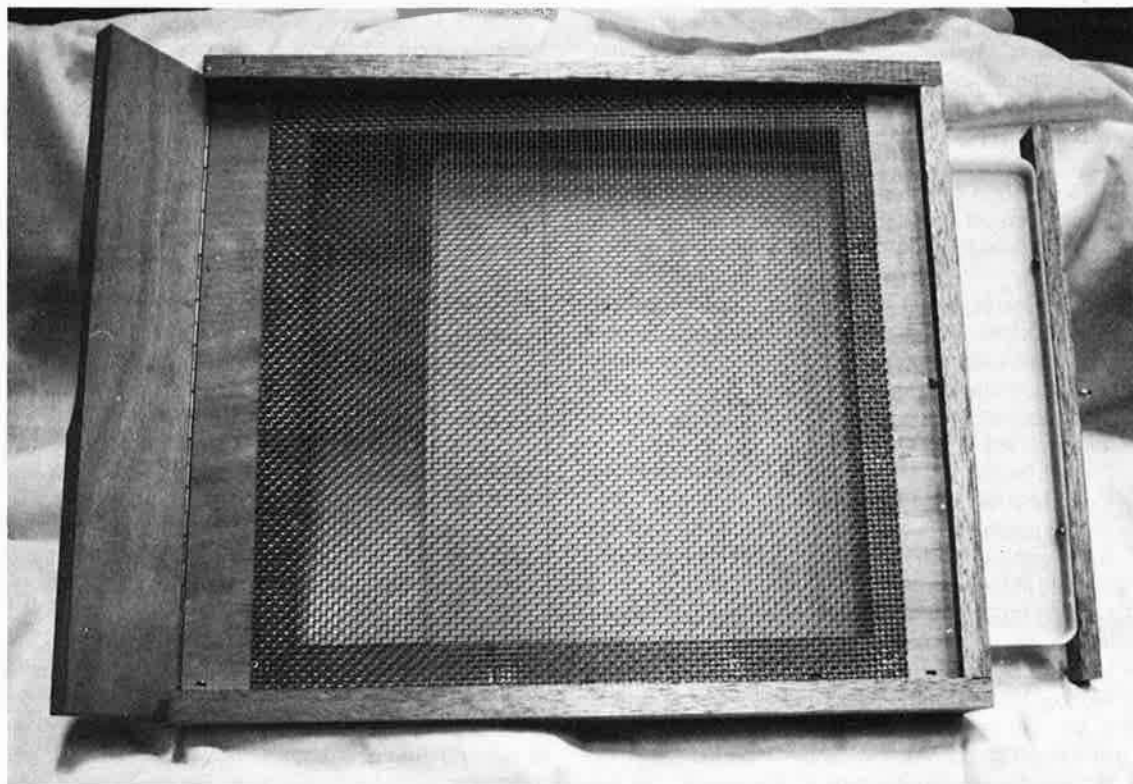
GAASBODEMS MET SCHUIFLADE IN DIENST VAN DE VARROA-BESTRIJDING

J.J. Speelziek.

De Oorsprong van de gaasbodems

Het imkeren met gaasbodems die het hele jaar door geopend blijven, is een Deense vinding, die dateert uit het jaar 1953. Een en ander werd overgenomen door Duitse imkers in het aangrenzende gebied van Sleeswijk Holstein, waar het gebruik ervan als een succes werd aangemerkt. Na een reeks van beproevingen op de Imkersschool in Bad Segeberg (Sleeswijk Holstein) werd de aldaar ontwikkelde Segeberger kunststofkast uitgerust met een gaasbodem, in die dagen een bijzondere nouveauté.

De bekende beroepsimker Werner Schundau uit die contreien schrijft in zijn tweede druk van "Zo imkeren wij met de Segeberger kunststofkast" het volgende: "Binnenkort zal een originele Segeberger gaasbodem met schuiflade uitkomen. Op deze wijze kan de gaasbodem gelijktijdig dienst doen voor diagnose en Varroa-bestrijding". Inmiddels is deze gaasbodem met schuiflade al geruime tijd op de noordduitse markt verkrijgbaar. (Zie de boekbespreking in het Groentje van september 1984). Eigenlijk is er niets nieuws onder de zon want vele Spaanse imkers werken al jarenlang met gaasbodems.



Nu is die gaasbodem ook al sinds vele jaren bij menige Nederlandse imker in gebruik en het behoeft geen betoog dat men alhier in het kader van de Varroa-bestrijding er een schuiflade onder aanbracht.

Algemene voordelen van gaasbodems

Blijkens een vergelijkend onderzoek waarvan de resultaten door de bekende hoofdredacteur Karl Eickmeyer indertijd in de NWDIZ werden beschreven, zouden bijenvolken in kasten met gaasbodems beter functioneren dan in kasten met gesloten bodems. Los van dit gegeven is het bekend dat kasten met gaasbodems zich bij uitstek lenen voor het reizen met bijen. Ze hebben daarbij minder te lijden van koude en tocht dan bij bovenreisramen, de kast is dus direct reisvaardig, men spaart het bovenreisraam uit. Voorts is de ervaring dat aldus minder beschimmelde (kant)ramen voorkomen en wintervuil en condensatiewater gemakkelijker via de gaasopeningen de kast kunnen verlaten.

Constructieaanwijzingen

- Gebruik verzinkt ijzergaas M7 of M8 (het cijfer vermeldt het aantal gaatjes per inch – draaddikte 0.6mm), ook wel aangeduid als keldergaas.
- Maak het oppervlak aan gaas zo groot mogelijk.
- Zorg er wel voor dat de thuiskomende bijen niet op het gaas kunnen landen, m.a.w. laat aan de binnenzijde van de kast de bodem circa 5 cm vanaf de

vliegspleet vrij van gaas. Landen de bijen op het gaas, dan komt het voor dat de stuifmeelklompjes van hun poten worden gestroopt en op de schuiflade terecht komen. Parallel aan de vliegspleet ziet men dan een walleetje stuifmeel ontstaan.

- Houd in ruime mate speelruimte aan tussen de raakvlakken van de schuiflade en de bodem; hout is vochtgevoelig, hetgeen vooral 's winters tot een stroeve schuifwerking aanleiding kan geven.
- Maak in de rand van het laagst gelegen deel van de schuiflade, bij voorkeur aan de achterzijde, een uitsparing zodat condensatiewater probleemloos kan wegvloeien. Nog probleemlozer: maak op de vier hoeken een gaatje zodat zich vormend water altijd weg kan lopen.
- De bovenzijde van de schuiflade met glansverf wit lakken, zodat hetgeen erop terecht komt goed en duidelijk zichtbaar is.

De ideale diagnosemogelijkheid

Sinds de komst van de Varroa heeft menige imker zijn gaasbodem voorzien van een schuiflade, andere hebben hun gesloten bodems gemodificeerd of wel vervangen door exemplaren met gaas en een schuiflade.

Leggen we ons oor te te luisteren bij imkers die hier al enige tijd mee werken, dan vernemen we dat gaasbodems met schuiflade zeer veel informatie verschaffen over de toestand in een bijenvolk.

Uit vergelijking van hetgeen op de lades wordt aangetroffen kunnen dikwijls interessante conclusies worden getrokken. Een vergrootglas is daarbij een onmisbaar hulpmiddel. Hier volgen dan een reeks algemene ervaringen.

- Velen hebben sinds kort voor het eerst kennis gemaakt met de veel hariger bijenluis (aanvankelijk ook abusievelijk aangezien voor een Varroa-mijt).

Het is daarbij opgevallen dat de meeste volken geen, andere een paar en bepaalde volken veel van die luisjes bezitten. Veel kwaad zullen ze vermoedelijk niet aanrichten. Bij de eerste de beste anti-Varroa-behandeling zullen ze het lot van de Varroa-mijten delen.

- Onder hetgeen bij een anti-Varroa-behandeling naar beneden komt treffen we als regel ook vliegjes, muggen en kevertjes aan. Voorheen hadden we er geen idee van dat ook dat soort insecten zich ophield in een bijenvolk.
- Ook de stuifmeelmijt komt frekwent voor; soms krioelt het op de schuiflade van bruinzwarte puntjes, die bij vergroting onder een microscoop gewone stuifmeelmijten blijken te zijn. Een en ander is dikwijls het gevolg van het inhangen van raten met (oud) stuifmeel.
- Wasmotlarven zijn evenmin onbekenden, die we op de schuiflade aantreffen. Bij een goede hygiëne mag dat slechts sporadisch voorkomen.
- Wat er verder overblijft is een mengsel van rommel, zoals suikerkristallen, waszegels, wasdeeltjes, stukje propolis, ontlastingsvlekken en stuifmeelklontjes, die de bijen laten vallen tijdens het opbergen in de cellen, ze komen dan ook overal op de schuiflade voor.
- In het koude seizoen kan bij een sterke omslag van het weer veel condensatiewater naar beneden komen waardoor de lade in de sponningen vastvriest. Wachten op dooi weer is dan de enige remedie.
- 's Winters is het interessant en leerzaam te zien hoe de wasmulstrepen geleidelijk aan naar achteren oprukken. Aan de hand daarvan is het vrij goed te bepalen of het volk centraal is gezeten en of er nog voldoende voer beschikbaar is.
- Een keer per week is het raadzaam de schuiflade

grondig te reinigen. Wasmul, zoals alles bijeen wordt genoemd, vormt nu eenmaal een voedingsbodem voor allerlei bacterieën, stuifmeelmijten, wasmotten om van Nosemasporen nog maar te zwijgen. Regelmatige reiniging van de schuiflade komt ten goede aan de hygiëne van het bijenvolk.

Varroa-bestrijding

Voor de diagnose en bestrijding van de Varroamijt is de gaasbodem met schuiflade een onmisbaar hulpmiddel. Door regelmatig de lade te inspecteren krijgen we een goed en duidelijk beeld van een eventuele besmetting en de graad ervan. Door toepassing van tot dusver nog onmisbare chemische bestrijdingsmiddelen vallen de mijten weliswaar naar beneden, veelal zijn ze slechts tijdelijk bewusteloos.

We zullen de lade na zo'n behandeling dan ook tijdig moeten reinigen. Een goed preventiemiddel om teruglopen van de mijten tegen te gaan is de randen van de lade in te smeren met zuurvrije vaseline. Ook zien we in dat verband wel het gebruik van smalle randjes tweezijdig plakband of cellotape, kortom de vindingrijkheid van de imker schijnt eindeloos. Na elke behandeling is het aan te bevelen het aantal gevonden mijten te registreren. Bij de behandeling wordt door een enkeling gebruik gemaakt van een glazen plaat, welke tijdens het gebeuren op het volk wordt geplaatst, zodat de gedragingen van de bijen zichtbaar worden. Welke middelen we ook toepassen, we moeten voorkomen dat groten aantallen bijen als gevolg van onze ingreep bewusteloos op het gaas terecht komen. Zo'n behandeling is niet alleen bijenonvriendelijk, erger nog, die mijten komen op de bijen terecht en deze nemen ze na het bijkomen weer mee terug naar boven.

Conclusie

Zorg dat u zo snel mogelijk in het bezit komt van gaasbodems met schuiflade en staak het gehannes met onderleggers en dergelijke. Het Varroa tijdperk vraagt materiaal waarmee snel en doeltreffend kan worden gewerkt.

GAASBODEMS, HOE KOM IK ER AAN?

JW.

Tenzij U met een beter voorstel komt zou ik U in de eerste plaats willen voorstellen om de kastbodems met gaas niet Varroa-bodems te noemen, maar liever gaasbodems. De reden is dat het gebruik van dit soort bodems méér inhoudt dan het tegengaan van Varroa. Zie het voorgaand artikel. Terzake, laten we een aantal gevallen onderscheiden:

Geval 1: U heeft geen kastbodems of ze zijn aan vernieuwing toe, geen tijd, wel een weinig geld: Begeef U in dat geval naar het Bijenhuis of naar een van de depots en schaf U een gaasbodem aan van eerste-klass materiaal met een uitgekende witte schuiflade en U bent klaar. De prijs vindt U in de prijslijst in dit nummer, de foto op pag. 75 laat dacht ik voor wat de opzet betreft aan duidelijkheid niets te wensen over.

Traditiegetrouw vond ook dit jaar tijdens het eerste weekend van januari het grote jaarlijkse congres van de Westduitse beroepsimkers plaats in het Noordduitse Soltau. De **NWDIZ (1985/2)** berichtte erover. Het Varroa-probleem beheerste dit jaar het congres. Diverse sprekers maakten er gewag van dat de Varroa-besmetting inmiddels over vrijwel geheel Duitsland heeft plaatsgevonden. Met de aantekening dat er in grote gebieden van een algehele besmetting kan worden gesproken, welke elders van meer incidentele aard is. Een situatie dus min of meer vergelijkbaar met die in ons land. Menigeen, waaronder ook de bekende Karl Pfefferle, benadrukte dat het alleen en uitsluitend de imkers zelf zijn, die de strijd tegen de Varroa zullen moeten voeren. Doet men dat niet, dan staat men weldra voor een verloren zaak.

Ook de korfimkerij kwam nog ter sprake, waarbij een lid uit dat gilde opmerkte, dat door het op natuurlijke wijze laten afkomen van voor- en nazwermen de mijtenpopulatie zowel in het **moedervolk** als in de zwermen minimaal blijft, zodat deze vorm van bijenteelt zich in feite zonder toepassing van chemische middelen in stand kan houden, aldus deze spreker. Een actueel probleem in de BRD, de Bondsrepubliek, is dat bij besmetting het gebruik van Folbex VA verplicht is, terwijl nu aangetoond zou zijn, dat broompropylaat (het werkzaam bestanddeel in Folbex VA) reeds in honing zou zijn aangetroffen. Folbex-VA verliest dan ook sterk in populariteit, waarbij ook de geringe uitwerking op de Varroa, de omslachtige behandelingsmethode en de hoge kostprijs een belangrijke rol spelen.

Willy Malter hield een pleidooi voor het bestrijden van Varroa met mierenzuur. Samen met Hermann Forster heeft hij indertijd de zgn. "Illertisser-Milben-Platte" ontwikkeld waarvan het doel is de imker een eenvoudig toepasbaar en niet te duur middel te verschaffen. De methode werkt het best als er in het bijenvolk een temperatuur van minstens 30 graden heerst. De met mierenzuur doordrenkte plaat kan zowel boven, onder als achter de raten aangebracht worden en heeft een werkingsduur van **twaalf uur**. Het is niet nodig de kastbodems om te bouwen. Malter vindt het overdreven om met gaas bedekte onderleggers aan te brengen. Het doet er volgens hem niet toe hoeveel mijten je vindt na een diagnosebehandeling, dat is hoogstens statistisch van belang. Dr. Weibel uit de Franse Elzas vindt het (Duits!) middel Amitraz het beste. Over Folbex is hij niet enthousiast (te duur, te omslachtig, te geringe werkzaamheid).

Na een liefst vijfvoudige Folbexbehandeling trof hij in een volk na een aansluitend gebruik van Amitraz nog 2000 mijten aan! Dat dit middel kankerverwekkend zou kunnen zijn was volgens Weibel een fabeltje. Het verstuivingsapparaat dat nodig is om het middel toe te passen kost zo'n dikke twee duizend gulden. Bij kollektieve aanschaf door imkersverenigingen bedragen de kosten ruim één gulden per volk.

Volgens onderzoeken in Frankrijk zou Amitraz geen residuen in de honing achterlaten. Een behandeling met dit middel heeft het meeste effect als er geen broed in het volk aanwezig is. Hij paste Amitraz zelfs toe bij een temperatuur van minus 7 °C en beschrijft de resultaten als buitengewoon. Toelating van Amitraz in Frankrijk is aangevraagd, in afwachting daarvan wordt het geduld, aldus dr. Weibel.

Een zeer interessant betoog hield Prof. Dr. Knappwost van de Universiteit van Hamburg. Ook deze geleerde staat nogal negatief tegenover Folbex. Hij deelt de bezwaren van Weibel, bovendien blijft volgens hem de stof in was achter. Ook Knappwost geeft de voorkeur aan Amitraz, het is vrij van chloor of broom en afgeleid van ammoniak. Hij beweert dat de Duitse imker jaloers mag zijn op zijn Franse collega omdat het de laatste toegestaan is Amitraz toe te passen. Hij betreurt het dat vele grote imkers in de BRD zich nog altijd moeten behelpen met het omstreden Folbex VA.

(Uw, op bestrijdingsmiddelengebied, zeer ondeskundige Sprokkelwaarschrijver becroop toch een onbehaaglijk gevoel bij het lezen van al het bovenstaande. Verwachten de Duitse imkers niet al te veel heil van de chemie? Hun houding is begrijpelijk - biologische methoden zijn immers veel arbeidsintensiever - maar waar zal die uiteindelijk toe leiden? Nog zwaardere vergiften als de mijt straks resistent geworden is tegen de huidige middelen? En dan? N.B. Het is niet mijn gewoonte in deze rubriek commentaar te leveren, maar deze keer kon ik het toch niet laten. - odk.)

Folbex-VA, is vanwege reeds eerder genoemde argumenten in de BRD dus nogal uit de gratie. Een Roemeense congresganger stelde dat het onderzoek naar biologische bestrijdingsmethoden met grote voortvarendheid moet worden voortgezet, echter wel met de aantekening dat we het Varroa-probleem voorlopig niet zonder chemische middelen kunnen oplossen.

De voorzitter, Karl Stöckmann bepleitte ten slotte een versneld onderzoek naar de mogelijke toelating van Amitraz.

De conclusie die we aan het gehouden congres zouden kunnen verbinden, luidt dat Folbex-VA niet aan de verwachtingen heeft voldaan, erger nog, in vele opzichten is tegengevallen; dat we met de nieuwe IMP (de mierenzuurplaten) een besmetting min of meer in de hand kunnen houden en dat met smart wordt uitgezien naar meer effectieve bestrijdingsmiddelen, waarbij Amitraz in de naaste toekomst wel eens hoge ogen zou kunnen gooien. Ook het nieuwe systemische middel Cumafos, dat eind dit jaar vermoedelijk over de kim komt, wordt met belangstelling tegemoetgezien.

Als chemische bestrijdingsmiddelen staan momenteel "in the picture":

- mierenzuur (wordt waarschijnlijk binnenkort in Duitsland toegelaten);
- Amitraz (dit middel zal, rekening houdend met de Franse resultaten, op zeer korte termijn in Duitsland geprobeerd moeten worden);
- de binnenkort te verwachten zgn. "systemische middelen"; de grote chemische industrieën Ciba Geigy (de Zwitserse Folbexfabrikant) en Bayer werken hier gezamenlijk aan. De NWDIZ spreekt hier van een "olifantenhuwelijk"

VAN IMKER TOT IMKER

Ko Zoet

Een mooi stukje muziek

Vandaag, 27 januari, ben ik naar de bijen geweest die op een kleine tien kilometer van huis staan. Het was zonnig en er zat iets voorjaarsachtigs in de lucht hoewel de thermometer slechts drie graden aanwees en er op de schaduwplekken nog volop sneeuw aanwezig was. Na de recente koudegolf overheerst echter het idee dat streng winterweer achter de rug is. Het is me bekend dat februari tot alles in staat is en 1956 heeft geschiedenis gemaakt maar toch ... de zon klimt elke dag ontegenzeggelijk en als u dit artikeltje leest nadert ze alweer de evenaar waarbij dag en nacht overal op aarde even lang zijn. Als zij wéér dat punt passeert op haar weg naar de zuidelijke keerkring dan zijn we al weer een half jaar verder.

Slechts een half jaar, waarin een heel bijenseizoen ligt vervat. Een half jaar waarin talrijke generaties bijen komen en gaan. Generaties die het bijenvolk naar de hoogste graad van ontwikkeling stuwen, maar nooit de zomerwarmte leren kennen. Generaties die als stille getuigen van hun werk voor ons de vruchten en bessenpracht nalaten.

Als imkers wordt je met de neus op de betrekkelijkheid van het leven gedrukt.

Maar wat bracht me er toe de fiets te pakken en naar de bijen te gaan? Het was een onstuitbare drang en eenmaal op de plek aangekomen heb ik even m'n oor tegen de kastwand gedrukt. Bij elke kast was een prachtig gezoem in hoge en lage tonen te horen. Een mooi stukje muziek, vol beloften voor de toekomst.

Stekeligheidjes

Dat de praktijk ook minder mooie kanten kent blijkt telkens weer uit de verhalen die imkers in de verschillende afdelingsbladen laten opnemen.

Zo vertelt collega Jan Willem van Rijn (1):

Op weg naar een drachtgebied had ik 's-morgens om zes uur een goed gevulde kast achter in de auto gezet, een beetje aan de zijkant om er in Gouda nog een kast bij te kunnen zetten. Na de eerste haakse bocht hoorde ik een klap achterin en het volgende dat ik me pas herinnerde was dat ik op een afstandje naar mijn omgevallen kast in de auto stond te kijken die met ronkende motor, de deur open en met hordes bijen achter alle ruiten, midden op de weg stond. Krampachtig sloeg ik alle bijen uit mijn overhemd en het was een hele overwinning om de achterklep open te doen om mijn kap uit de auto te halen.

Het is een wonder dat een mens niet langzaam leegloopt als er zoveel gaatjes zijn geprikt en hij komt tot de slotconclusie: "Onder imkers vindt ongetwijfeld een selectie plaats". Om te beginnen houden zij die forse zwellingen overhouden van steken al snel geen bijen meer. Wie al te vaak gestoken wordt verliest wellicht ook zijn/haar entoesiasme.

Over vervelende zwellingen na één of meerdere bijensteken in de beginperiode van het bijen houden kan wellicht een ieder verhalen. Zo ook Willie Kouwenhoven (2) die door een moerloos volk zodanig werd gestoken dat ze de volgende dag met opgezette handen en armen tot de ellebogen rondliep. De derde dag was elke aktie uitgesloten. Een geconsulteerde arts stelde: "Bijen weg of handschoenen aan". Vele jaren bleef ze geplaagd worden door zwellingen na elke steek tot zij in een Homoeopatisch blad las dat er tegen de gevolgen van insektenbeten een goed middel bestond. Het middel bestaat nog steeds en heet Ledum D 12. Het is te koop in apotheken, reformzaken en drogisterijen.

Ze nam vijf korrels van het middel in als er tijdens het imkeren een steekje was gevallen en herhaalde dat die dag tweemaal.

Deze manier bleef ze dat jaar toepassen. Het volgende jaar begon ze op dezelfde manier maar uiteindelijk ging het buisje met korrels wel mee maar ... innemen was er niet meer bij! Tot mijn verbazing bleef zwelling na een steek uit. Voor beginnende imkers met dezelfde nare ervaringen is dit wellicht een hart onder de riem.

De oorzaak van steeklust

Er zijn een aantal factoren die invloed uitoefenen op agressief gedrag van onze bijen. Gemakshalve heb ik ze als volgt verdeeld.

- 1) Het is genetisch aanwezig. Met andere woorden "het zijn geerfde eigenschappen van vadersmoederszijde".
- 2) Het wordt veroorzaakt door omstandigheden waaraan de imker part noch deel heeft zoals atmosferische processen.
- 3) Het ontstaat door slecht beheer van de imker.

Het onder (1) genoemde kunnen we verbeteren door iets aan koninginnetelt te gaan doen. Als eerste stap gaan we alleen koninginnen kweken van de volken met uitstekende eigenschappen. Zoiets is natuurlijk makkelijk gezegd maar als beginner met een paar volkjes kan je weinig uitrichten. Hier liggen echter mogelijkheden om met een paar collega-imkers iets aan doelgerichte teeltkeus te gaan doen. Wel is waar een weg van vallen en opstaan maar, naast teleurstelling ook veel voldoening. Zonder de bevruchttingsvolkjes naar een bevruchttingsstation te versturen kan je toch enige invloed uitoefenen op de bevruchting. Later hoop ik hierop nog terug te komen.

De atmosferische processen

Mooi weer voor de imker betekent niet altijd ideaal weer voor de bijen. Neem als voorbeeld een periode voorjaars- en/of zomerweer met een lage luchtvochtigheid, meestal samenhangend met een oostelijke lucht stroming. Vaak vertonen onze bijen een agressief gedrag. Mogelijke oorzaak: door de lage luchtvochtigheid staat de nectargift op een laag pitje of is door verdamping van het aanwezige vocht moeilijk te verzamelen. Haalbijen vinden onvoldoende werk in het veld en reageren af op de omgeving. De imker die dan in z'n volk gaat rommelen is een dankbaar objekt.

Er is echter nog een mogelijke oorzaak aan te wijzen. De binnenkomende nektar voorziet een bijenvolk van vocht dat onder andere wordt gebruikt bij de temperatuurregulatie.

Bij onvoldoende nectargift komt er ook weinig vloeistof in de volken. Het kost de bijen allemaal meer moeite om de zaken naar wens te laten verlopen. Als mens zou je geïrriteerd raken en vertalen we dit naar de bijen dan groeit wellicht ons begrip voor het vertoonde gedrag.

Als er weinig voedsel in het veld is te vinden dan zullen tijdens een inspectie vreemde bijen eerder een kijkje komen nemen, aangetrokken door de nektargeur, en ons volk reageert met extra waakzaam gedrag.

Het is niet verstandig volken te inspecteren tijdens harde wind. Behalve afkoeling van het broed door de grote luchtverplaatsing samenhangend met de harde wind, zal ook de imker minder standvastig werken (vooral in het open veld).

Voordat je het weet waait de stokdoek, dus de afdekdoek over niet te inspecteren raten die ik altijd gebruik weg en hoe de bijen reageren op al het gewaai en gefladder is niet moeilijk te voorspellen.

Blijf ook uit de bijen bij donker, regenachtig weer. De meeste haalbijen zijn dan thuis en u weet dat zij het u erg lastig kunnen maken.

Uit onderzoek door Ulrich Warnke (3) is gebleken dat er veranderingen optreden in het gedrag en de stofwisseling van bijen en andere insecten onder invloed van een uitwendig elektrisch veld. Zulke elektrische velden treden ook op in luchtformaties bij onweer. Verder weet U dat bewegende auto's elektrisch geladen kunnen worden als ze zich voortbewegen op rubberbanden dus geïsoleerd van de grond. Zoiets kan ook bij de bij plaats vinden tijdens het vliegen. Door ladingen in luchtformaties wordt die lading soms teniet gedaan.

Als een elektrische lading bij de orientatie van insecten van fundamenteel belang is, dan zal ontlading worden gevolgd door moeilijkheden bij de orientatie. Onder imkers is het algemeen bekend dat bijen lastig zijn en snel geneigd tot steken als er onweer in de lucht zit. Bij een naderende onweersbui keren de bijen in grote drommen huiswaarts. Wellicht zijn moeilijkheden bij de orientatie door ontlading de directe reden van het agressief gedrag.

Steeklust ontstaan door imkergedrag

Geen imker zal het in zijn of haar bol halen om de bijen bewust te prikkelen. Worden de grenzen van het toelaatbare overschreden dan gebeurt het uit onkunde en dan laten de bijen het wel merken.

Om het niet zo ver te laten komen zetten we aantal zaken nog eens op een rijtje.

- a) Draag goede kleren. Een imkeroverall is ideaal en verder alle kleren die niet halverwege het werk de bijen ruim baan geven. Losse mouwtjes aan de uiteinden met elastiek ingenaaid zijn vaak onmisbaar. Voorkom steken in de enkels en draag hoge schoenen.
- b) Stoot niet tegen de kast vóórdat het werk begint.
- c) Zorg voor een plantespuit met voldoende water en een goed brandende beroker.
- d) Geef vóór de inspectie wat rook in de vliegspleet en onder de voorzichtig losgemaakte dekplank en wacht vervolgens een minuutje.

- e) Gebruik een stokdoek als de dekplank is verwijderd en maak eerst alle raten met de schraapbeitel los.
- f) Hang de twee buitenste raten in een drieramer, dan krijg je wat meer werkruimte.
- g) Werk doelbewust en maak een werkplan van te voren.
- h) Ga nooit in de vlucht van de bijen staan en voorkom een lage vlucht over de tuin van de buren door opgaande beplanting op enkele meters voor de vliegopening.

Dat was een hele opsomming maar de meeste regel-tjes zijn vanzelfsprekend. Bovendien zijn de bijen in het vroege voorjaar erg rustig (meestal). Ik heb wel eens gedacht dat dit een leuke bijenservice voor beginners is. Is er echter éénmaal een steek gevallen dan volgen er meer. Bij elke steek wordt er namelijk een alarmgeurstof op de plek achtergelaten en deze geur roept steekgedrag (verdedigingsdrang) bij soortgenoten op. Was eventueel gebruikte handschoenen, andere imkerkledingstukken en gereedschap regelmatig. Bij een volgende inspectie kan het opnieuw steekgedrag opwekken. Er ontstaat wel eens de indruk dat het derde of vierde volk in een rij-

tje veel agressiever is dan de eerste volken. Vergis u niet. Meestal wordt dit fellere gedrag opgewekt door de aanwezige alarmgeurstof die na eerdere steken is achtergebleven. Neem de proef maar eens op de som door in een andere volgorde de volken te inspekteren.

De eerste vlucht in 1985

Eind januari kwamen de bijen voor de eerste maal massaal naar buiten. Hoe belangrijk een beschutte opstelling voor een bijenvolk is blijkt nu dagelijks. Door een voorjaarsachtig zonnetje geactiveerd wordt er bijna elke dag gevlogen waarbij vooral water sterk de belangstelling heeft. Er is dus broed aanwezig. De volken van een collega-imker in het vrije veld vertonen nog weinig activiteit. De volgende maal gaan we het eens hebben over de effecten van rook in een bijenvolk en praten we verder over communicatie door middel van chemische signalen.

- 1) Immennieuws Boskoop
- 2) Bijennieuws Bunnik/Groentje mei 1983
- 3) Effect of electric charges on honeybees
Bee World 1976/2

BIJEN EN MISDAAD ofwel, het gat in de markt

(voor U gelezen in het blad van het Imkersgilde, Haarlem)
Herbert Haay

Vroeger werd gekscherend gezegd dat je in Nederland op elke hoek van de straat een Chinees restaurant had. Nu, kunnen we vaststellen, zijn die restaurants in de minderheid en zijn hun posities overgenomen door video-shops of beter nog winkels waar u allerhand zaken kunt kopen ter beveiliging van huisraad. Heeft u al een infrarood camera bij uw carport?

Vroeger was de krant een mijnheer.

Ook dat lijkt aan verandering onderhevig. Of laat ik vertellen wat mij als beginnend imker is overkomen. Een voorval dat mij noopt te vertellen dat mijnheer de krant zelden het gehele verhaal vertelt.

Ons eeuwenoude dagblad stelde losjes dat in de nacht van zondag 2 september op de Bloemendaalseweg twee personen op heterdaad betrappt zijn bij het openbreken van auto's.

Het complete verhaal is aldus:

De buurman ziet de twee man aan het werk en belt de politie. Die komt snel, want het buro is 300 meter verderop. De twee mannen proberen te vluchten. Hier maken zij een fundamentele fout.

Ze rennen langs het huis mijn tuin in. Veel bomen en bosjes. En daar proberen ze over een schutting te klimmen. Ze schoppen daarbij een van mijn volken om. De wraak van de bijen was enorm. Geholpen door de tuinverlichting (van dat winkeltje op de hoek) hebben zij massaal een tegenaanval opgezet.

Schreeuwend en vloekend vluchtten de twee. En hier komt de tweede fout. Ze vluchten de zelfde weg als zij zijn gekomen.

Op de straat wacht de politie hen op en probeert hen, zoals dat heet, in te rekenen. Dat is erg moeilijk werk geweest. De inbrekers probeerden de meegevlagen bijen en de politie van het lijf te houden. De politie probeerde zich de bijen van het lijf te houden en tegelijkertijd de wild om zich heen slaande inbrekers te pakken. Dat alles is gelukt.

De dienstdoende politiemann meldde de volgende dag onderkoeld dat "men er nogal mee bezig was geweest".

Wel jammer dat niemand de volgende dag is gaan kijken hoe het met de bijen stond. Pas de volgende avond werd ik ingelicht. Na een dag met de kast op zijn zij, met de bodem dus open bleken de bijen nog steeds zeer steeklustig maar ter geruststelling maken de volken het weer goed.

Jas kwijt?

Na afloop van de koninginneteedag in Utrecht is een prima jas aan de kapstok aangetroffen. Tot dusver heeft niemand zich gemeld. Willen de bezoekers van deze dag hun kapstok thuis even nakijken en zich eventueel melden via telefoon 030-733408, wanneer ze daarbij een kleine schrik oplopen?

bijenplant in beeld

Arjen Neve

rode ribes

Om een voorproefje op het komende voorjaar te nemen worden vaak takken van b.v. wilg of forsythia in een verwarmd vertrek in een vaas gezet.

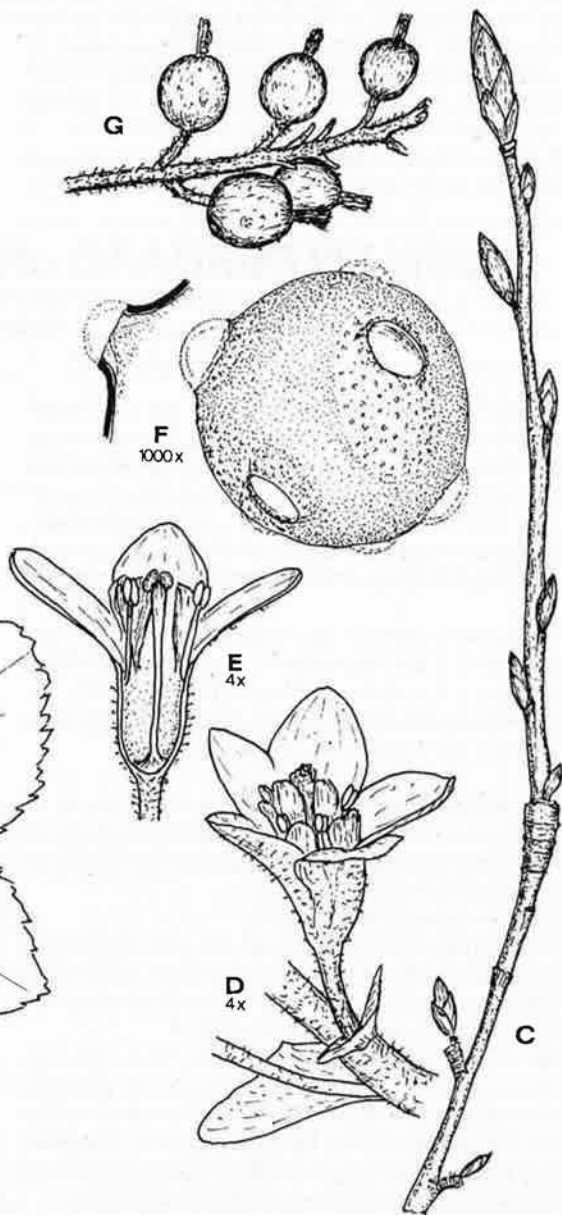
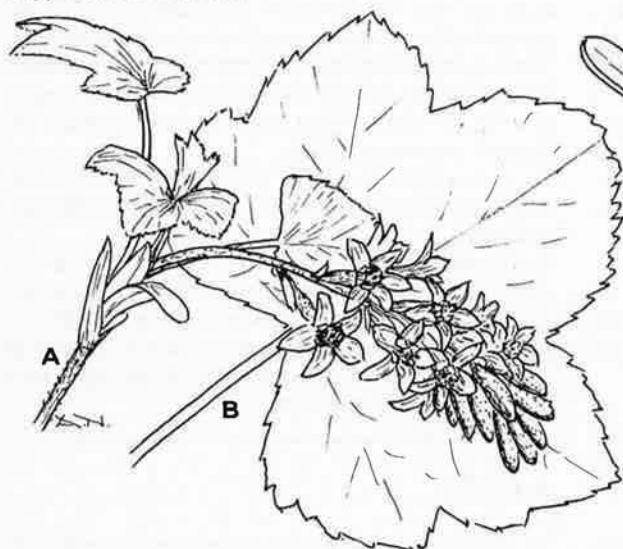
Takken van de rode ribes zijn daar niet zo geschikt voor omdat de bladen bij het uitlopen een onaangename geur verspreiden. Toch heb ik eens een paar takken naar binnen gehaald. De knoppen staan op een kort steeltje. Het eenjarig hout is rood-bruin, het overige deel van de takken is bruin. Na een paar dagen verschenen aarzelend de bladen en de bloemen. Tot mijn verrassing waren de bloemen helder wit, hoewel de takken afkomstig waren van een in mijn tuin staande struik, waarvan de bloemen helder rood zijn. Waarschijnlijk wordt in een later stadium de kleurstof in de bloemen gevormd.

De rode ribes heeft zijn oorsprong in het westen van Noord Amerika en werd daar in 1787 ontdekt.

In 1826 begon men de struik te gebruiken voor tuinbeplanting. Het is begin april wanneer de bladen en bloemen zich tegelijkertijd aan de struik ontwikkelen. De bloemen zitten in trossen, die in de bladoksels staan.

De bloemen zijn klokvormig met aan de rand 5 korte slippen, de eigenlijke kroonbladen, en vijf grotere slippen, de kelkbladen.

Bij het openen van de bloemen zijn de stempels al rijp, de meeldraden volgen een tijdje daarna. De bloemen zijn protogyn. De kleur van de bloemen varieert bij verschillende cultuurvariëteiten van licht rose tot purperrood. Er is ook een cultivar met gevulde bloemen.



RODE RIBES (*Ribes Sanguineum* Pursh)

A bloeiwijze; B blad; C twijg in de winter; D bloem; E doorgesneden bloem; F stuifmeelkorrel en optische doorsnede van de porie; G vruchten.

KONINGINNETEELT-COMMISSIE WIL TEELT VERALGEMENISEREN

J.W.

Terugdenkend aan de jaarlijkse dag van de Koninginneteelt op 26 januari jongstleden, komen de brandende kwesties rond de koninginneteelt toch het meest in de geest. Onder voorbijzien dus van de interessante bijdragen van dr. Moritz over methodiek en mogelijkheden van selectie en van dr. Sommeijer over darrengedrag, waar iedere aanwezige het nodige van meenam, wil ik alleen constateren dat de meer dan 100 imkers alleen al dáárom geen spijt van deze dag gehad zullen hebben. Toch heeft het zin hier te verwoorden waar het mijns inziens wezenlijk om gaat en zo af en toe met een persoonlijke kijk op de zaak naar voren te komen. Kijk eens hier, ik stel U deze vraag. Wilt U:

- een vroege opbouw van Uw volken zonder zwermen tijdens de eerste dracht?
- vlotte introductie van een koningin?
- standvastige koninginnen die goed overwinteren?
- wilt U rustige koninginnen met volken die rustig op de raat zitten?
- wilt U sterke haaldrift en dus goede honingproductie?
- wilt U volken die niet alles aan elkaar plakken, kortom,
- wilt U het beste?

Dan zou U óf koninginnen moeten telen die die eigenschappen hebben óf, als U daar geen tijd voor hebt, die koninginnen moeten kunnen kopen. Als ik dat zo na ga hebben de naburige landen heel wat méér mogelijkheden om gewenst koninginnenmateriaal te verkrijgen.

En in Nederland? Ja, Nederland heeft een lange traditie van enthousiaste koninginnekwekers.

De voorzitter van de koninginneteeltcommissie (voor de rest van dit verhaal afgekort K.C.) de heer C. Jansen vertelde erover in zijn bijdrage. Toch was in zijn voordracht snel op te merken dat er onzekerheid is over de verdere koers van de te bewandelen weg. Een onzekerheid die ons allen eigen is als er nieuwe paden bewandeld moeten worden. Want wat is het dilemma van de K.C.? Samenvattend komt dat erop neer dat zij aan de ene kant de historische taak heeft om de sinds jaar en dag op Schiermonnikoog bewaarde Carnica-lijn op kwaliteit verder uit te bouwen. Maar dat anderzijds uit de Vereniging het nadrukkelijk verzoek kwam om eenzijdigheid te mijden. Met andere woorden ook de overgrote meerderheid van niet met Carnica vertrouwde imkers dient een helpende hand geboden te worden door geleide teeltkeus. Nog weer anders: veralgemening van koninginneteelt óók van andere bijenrassen dient nagestreefd.

Zonder dat gezegd kan worden dat mij bekend is wat hierover thans bij de K.C. leeft, mag ik aannemen dat men in die commissie nu zit te wachten op een even zo groot enthousiasme voor andere teeltkeuzes als vroeger al het geval was voor Carnica.

En zoals, naar me blijkt, zich ook voordoet voor Buckfastbijen, het product van broeder Adam. Kennelijk is het merendeel der imkers (96% werd op de bijeenkomst schattenderwijs gezegd) tevreden met wat de nederlandse bijenweide biedt, namelijk de „ nederlandse bij ” zoals die uit de korfimkerij, voor het merendeel afgesloten in de twintiger jaren, is blijven bestaan.

Direct daarop steekt de vraag: is dat bewuste teeltkeus of is het een product van gemakzucht omdat men niet beter weet?

Dr. Moritz wist te vertellen dat 80% van de Duitse imkers tot veler tevredenheid met Carnica werkt. Onlangs nog las ik dat de Denen met Ligustica, de gele Italiaanse bij veel op hebben. Datzelfde geldt ook wel voor Engelse omstandigheden, dat bovendien dan ook zijn Buckfast heeft. Ook Frankrijk pakt zijn Koninginneteelt grootscheeps aan en in België is men eveneens actief. Mijn vraag: hebben omliggende landen langer en systematischer aan koninginneteelt gedaan? Moet er ook in Nederland niet een groter bewustzijn komen voor betere teeltkeus? En als er grotere activiteit rond de selectie van de inheemse bij moet komen hoe met dat dan? Volgens mij hangt het opstarten van koninginneteelt van de nederlandse bij samen met het ontwikkelen van persoonlijke initiatieven van imkers op eigen stand. Gewoon beginnen dus.

Voor de liefhebbers zit hier een „gat in de markt” en die te ontdekken is tegenwoordig een kunst. Als dan goede imkers met hun koninginnen ook op anderen stand succes hebben dan volgt de rest vanzelf door mond tot mond reclame. Dan zien we straks een overvloedig aantal advertenties in het Groentje die de voordelen van lijn Q van het ras Y uitgemeten hebben.

Meten

Dan valt hierboven het woord „uitgemeten” koninginnen. Op de bijeenkomst sprak iemand over de „Melklijsten”. De vergelijking van koninginneteelt met koeien is geen slechte. Nederlandse boeren houden het al sinds eeuwen óf op roodbont óf op zwartbont óf ze zijn gek op blaarkoppen of zelfs de beroemde Lakenvelders. Zo genieten ze van een mooie combinatie van goed ogende erfelijke factoren waarbij de melklijsten, de opbrengst van iedere koe over de jaren een heel belangrijke rol mééspeelt.

Als het in ons geval om honingopbrengst gaat dan zal die gemeten moeten worden, met andere woorden er zullen gestandaardiseerde toetsen moeten komen die in staat stellen om alle prestaties van een koningin na te gaan. En dat zal een strakke organisatie vergen. Waarbij dan de vraag is of dit allemaal Uw en mijn moeite waard is. Of nog weer anders: is het economisch zinvol? Getuigt het van een vooruitziende blik ernaar te streven het imkeren wat rendabeler te maken? Of moet het imkeren gewoon maar helemaal in de hobbysfeer blijven, vergelijkbaar dus, om maar iets te zeggen met het houden van aquariumvissen? Of misschien zowel het een als het ander? Aan U het antwoord, maar stel Uw licht niet onder de korenmaat, met andere woorden laat het dit blad, of beter nog de K.C. wél weten want zij wachten op Uw antwoord!

Bedenk tenslotte dat iedere systematische aanpak tenminste vijf en vermoedelijk pas over tien jaar enig rendement zal tonen.

Naschrift: Dat er nog vragen van praktische betekenis overblijven, is duidelijk. Ergens schuilt namelijk nog een milieu adder onder het gras. Dat is nou eenmaal altijd zo als mensen iets met zijn allen willen.

Stel dat er allerlei vreemde Italianen, Carnica's, Buckfasts of hoe ze verder genoemd zullen worden komen en ze zijn succesvol, dan zal dat op de lange duur natuurlijk de nederlandse bij gaan beïnvloeden. Een serieuze vraag die door fokkers van welk materiaal dan ook altijd erkend zal worden. Het antwoord op het dreigende verloren gaan van belangrijke erfelijke factoren wordt dan gezocht in isolatie. Het woord „genenbank“ komt dan voor de geest: een plaats waar erfelijke factoren, genen, veilig opgeborgen worden. Schiermonnikoog is voor één Carnicalijn als een genenbank te zien. Een van de taken van de K.C. zal zijn er zorg voor te dragen dat zulk soort genenbanken verder ontwikkeld worden als de omstandigheden dat vragen.

KONINGINETEELTCOMMISSIE 1985

Hoofdpunten uit een voordracht.

C.E. Jansen, voorzitter Koninginneteeltcommissie.

De nieuwe voorzitter van de K.T.C. is in afwijking van de gewoonte, geen doorgewinterde koninginneteler.

Bij zijn benoeming door het H.B. luidden zijn instructies ondermeer: "meer aandacht voor de inheemse bij" en "veralgemeinering van de koninginneteelt". In het volgende zal ik dan ook niet ingaan op het hele programma van de K.T.C. hoewel de aankondiging anders doet verwachten.

Het programma zoals in 1983 en '84 afgewerkt, zal ook nu weer worden uitgevoerd, zoals het houden van een Koninginneteelttag, het telen van ca. 250 Carnica-koninginnen op Schier, de enquetering naar de resultaten daarmee behaald en de verwerking daarvan, adviezen voor teelt, houden van voordrachten en het doen van publikaties.

Genoemde wat meer specifieke instructies werden ingegeven door de zich opdringende vraag: "Waarheen met ons vaderlands bijenbestand voor wat betreft de raskeuze?"

Hieromtrent bestaat tot dusverre weinig fundamentele duidelijkheid, wel slogans in woord en geschrift als "mengelmoes", "ratjetoe", "totaal bedorven", etc. van mensen die dit in een oogopslag menen te kunnen vaststellen.

Hierop kan geen beleid worden gebaseerd.

Daarbij komt nog dat bijenteeltdeskundigen met Prof. en Dr. voor hun namen, in fraai uitgevoerde handboeken tegenstrijdige aanbevelingen doen. (Prof. Dr. Fr. Ruttner en Prof. Dr. Fr. Kobel). Dat er een beleidsaanbeveling moet komen staat vast en vast staat ook dat de bouwstenen daarvoor wetenschappelijk onderbouwde uitspraken moeten zijn.

Deze uitspraken dienen dan in de vorm van publicaties in begrijpelijke taal te worden gedaan als een soort witboek waarop steeds aanvullingen en correcties mogelijk zijn aldus de "rode draad" vormend voor een te voeren beleid.



dr. Moritz, inleider op Koninginneteelttag.

Betreffende vragen zijn hiertoe reeds bij een Consultantscommissie gedeponereerd. Helaas heeft deze commissie nog niet op de gewenste korte termijn kunnen antwoorden.

Intussen gaan de ontwikkelingen voort en komen er b.v. landbevruchtungsstations voor de Carnica-telers bij terwijl er voor imkers met wenssen voor de inheemse bij in organisatorisch verband nauwelijks nog iets gebeurt.

De vrees is gerechtvaardigd dat bij ongeremde ontwikkelingen de verdere bastaardering steeds minder omkeerbaar wordt.

Met een zeker ongeduld wacht ik dus op uitspraken van "wijze mannen." Wij kunnen ons t.o.v. degenen die na ons komen, niet veroorloven zaken op zijn beoogd te laten door tijdgebrek, kosten of gelatenheid. Voorzover de huidige kennis reikt moet nu de uitspraak worden gedaan die ergens zal liggen tussen a: "we laten de inheemse bij vallen want er valt toch niets mee te beginnen", of b: "we gaan in de kortste keren aan de gang om op zijn minst duidelijkheid te verschaffen omtrent mogelijkheden en een nave-

nant programma uit te voeren".

De tweede instructie luidde: "veralgemenisering van de koninginneteelt", hetgeen wil zeggen: "eenieder tele zijn eigen welgeschapen koninginnen", geen redcelkoninginnen dus.

Bij veralgemenisering wordt gedacht aan een teelt die passend wordt gemaakt in eigen bedrijfsmethode, ingericht op het eventueel "imkeren met Varroa" en op eigen drachtmogelijkheden.

Tot slot wijdde ik nog een paar woorden aan de "Stichting tot behoud van de Nederlandse bij" met welks streven wij sympathiseren.

Wij nemen echter afstand van de beperkingen die zij stelt ten aanzien van teelttechnieken en -methoden. Elke imker moet en mag volgens ons kunnen telen op de wijze die hij voor juist acht.

Tot zover mijn verslag en gaarne eindig ik met het verzoek mij op een briefkaartje in een of twee zinnen te laten weten wat U lezer hierover denkt.

Carel Jansen
R. de Perezlaan 30
2111 WP Aerdenhout.

BESTELLEN CARNICA KONINGINNEN

Evenals het vorige jaar is het ook dit jaar weer mogelijk om Carnica koninginnen van Schiermonnikoog te bestellen. Ze zullen dan in de loop van de maand juli geleverd worden. De prijs is ook dit jaar weer f 40,- per koningin. Men kan dit overmaken op gironummer 2859193 t.n.v. Koninginneteeltcommissie Harlingen. Van de afnemers wordt gevraagd een à twee maal een enquêteformulier in te vullen, zodat wij meer inzicht krijgen op de kwaliteit van de bijenvolken op Schiermonnikoog. Imkers die in januari in Utrecht reeds besteld hebben, hoeven niet opnieuw in te schrijven.

Imkers die een koningin willen bestellen en nog niet in het bezit zijn van Carnica materiaal, raden wij aan contact op te nemen met imkers die dit wel hebben om met hun materiaal eerst een volkje te kweken om daarin straks de Carnicakoningin in te voeren. Indien u geen imker kent met Carnicabijen vermeld dit dan even bij uw bestelling, dan kunnen wij u een adres geven van zo'n imker uit uw omgeving.

Het bestellen van koninginnen moet voor 15 april schriftelijk gebeurd zijn bij de secretaris van de Koninginneteeltcommissie p/a M. Bijnen Daniëlweg 3, 5962 AR Horst-Melderslo ☎04709-2397.

RODE ZIJDE PLANT (Asclepias incarnata)

J.J. Speelziek

Vermoedelijk naar aanleiding van het artikeltje over deze plant in het jongste oktobernummer (en decembernummer) mocht ik een uitvoerige catalogus ontvangen van de Cruydt-hoek, Postbus 1414, 9701 BX Groningen.

Deze gids vermeldt onder de categorie uitheemse planten onder nr. 541: *Asclepias incarnata* - rode zijdeplant, vast plant, bloeitijd juli-september, vleesrood, hoogte 100-160. Zonnige standplaats op voedselrijke grond. Trekt veel insecten, bijenplant.

Behalve de zijdeplant bevat deze gids een reeks van interessante bijenplanten, zowel van in- als uitheemse herkomst. De cruuydt-hoek biedt verder aan een reeks mengpakketten aangepast aan diverse grondsoorten. Bovendien bevat de catalogus praktische aanwijzingen voor de voorbereiding van de grond, het zaaien en het onderhoud. Ook staan bijzonderheden aangegeven over de teelt van paddestoelen. Voor liefhebbers van een milieutuin een goede brok interessante informatie.

NON SMOKKELT BIJEN ONDER PIJ

Zowel het Nieuwsblad van het Noorden als het Rotterdam Nieuwsblad als andere bladen kwamen met de bovenstaande kop.

Nairobi - De Keniase politie heeft een Grieks-orthodoxe non gearresteerd die 6.000 Europese bijen het land heeft binnengesmokkeld. Zij had de bijen onder haar habijt verborgen. Dieren mogen alleen in Kenia worden ingevoerd met een speciale vergunning.

Volgens een deskundige van het ministerie van Landbouw hebben Europese bijen besmettelijke ziekten, die bij hun Keniase soortgenoten niet voorkomen.

De non wilde de bijen houden om van de bijenwas kaarsen voor de kerk te maken. Zij kan veroordeeld worden tot een boete van 500 dollar of maximaal vijf jaar gevangenisstraf. De bijen zijn vernietigd.

SELECTIE, EEN VOORBEELD

H. Dijkema

Al lezend over selectie trof mij een artikel van Soller en Bar-Cohen (Israël) in Journal of Apicultural Research 6(1); 37-43(1967).

Zij meten de erfelijkheidsgraden voor broed- en honingproductie. Hun manier van werken viel me op. Ik gebruikte hun gegevens voor het volgende. In 1962 hadden zij 30 volken met Italiaanse moeren in Serifim. Op grond van de honingopbrengst selecteerden zij 8 topvolken (H) en 8 gemiddelde volken (M). De gemiddelde opbrengst van de 8 topvolken H was 43,6 kg en van de gemiddelde volken M 31,2 kg; een verschil S van 12,4 kg. We mogen aannemen dat het gemiddelde van alle 30 volken ongeveer 31,2 kg is geweest. Van elk van deze 16 moeren teelden zij 4 nakomelingen die zij op de stand lieten bevruchten. Deze 64 volken werden nu verdeeld over 3 plaatsen: Ilanot (16), Mehadrin (16) en Serifim (32). De honingopbrengst van deze volken in 1963 vindt U hieronder; de eerste tabel geldt de M-volken, de tweede de H-volken, de opbrengsten zijn kg. honing.

Familie nr	Ilanot	Methadrin	Serifim		Totaal
			A	B	
1	20,7	—	28,5	31,1	+
2	—	5,5	28,2	30,7	+
4	12,2	13,0	27,9	26,7	+
7	16,5	22,9	—	26,1	
8	22,9	23,2	18,8	—	
9	—	—	28,3	20,8	
10	10,4	32,0	—	20,6	
13	20,2	21,1	11,5	31,3	
Gemid. M	17,2	19,6	23,9 gem. 25,4	26,8	22,0
3	—	22,5	29,7	27,1	+
5	14,8	20,2	26,4	30,0	+
6	16,0	30,3	24,6	—	
11	20,8	—	30,6	37,5	+
12	—	28,3	40,5	26,8	+
14	14,5	8,6	23,7	13,8	
15	18,5	29,7	33,5	36,6	+
16	13,0	12,4	25,0	23,2	
Gemid. H	16,3	21,7	29,2 gem. 28,6	27,9	24,2
M + H	16,7	20,7	26,9 gem. 27,1	27,3	23,3

Uit de door mij berekende gemiddelden zien we dat in Ilanot de H volken minder produceren dan de M volken, in Mehadrin iets meer:

Conclusie: Selectie op de ene stand zegt weinig of niets over de resultaten op een andere stand.

Daarom beperken we ons verder tot Serifim, waar de beginvolken hadden gestaan. Gemiddeld was de opbrengst in Serifim 27,1 kg. Als we nu de families merken (met een +) die boven dit gemiddelde liggen dan krijgen we de nummers 1, 2 en 4 uit de M-volken en 3, 5, 11, 12 en 15 uit de H-volken; dus 3 van de 8 uit de M-groep en 5 van de 8 uit de H-groep liggen boven het gemiddelde: een beperkt succes!

Conclusie: Natelen van het ene, beste volk is riskant: van de H-groep liggen 5 van de 8 boven maar 3 van de 8 onder het standgemiddelde.

Ook de M-groep geeft goede nakomelingen: 3 van de 8 liggen boven het standgemiddelde. Toch heeft het selecteren zin gehad: de M-groep bracht gemiddeld 25,4 kg en de H-groep 28,6 kg dus een meeropbrengst van 3,2 kg, dat is ongeveer 12% meer t.o.v. het gemiddelde van M.

Conclusie: Selecteren heeft zin.

Willen we vergelijken met 1962 dan kunnen we als volgt redeneren: **Als we aannemen** dat het gemiddelde van de M-groep in 1963 ook het gemiddelde zou zijn geweest van de nakomelingen van 1962 als niet was geselecteerd, dan kunnen we vergelijken met de 4 topvolken (1/4 deel) uit de H-groep: 37,0 kg; t.o.v. 25,4 kg dus een verschil S van 11,6 kg. Omdat de M-groep gevormd is hebben we een vergelijkingsmogelijkheid. Nog mooier was geweest als de originele volken van 1962 ook in 1963 in Serifim hadden gestaan en hun opbrengst bekend was. Bijna altijd ontbreekt bij selectie een vergelijkingsmogelijkheid, een standaard die gelijk blijft in de loop der jaren om daarmee, ondanks grote variaties in weer en dracht door de jaren heen toch opeenvolgende jaren met elkaar te kunnen vergelijken en te zien of er vooruitgang wordt geboekt. Meestal valt alleen iets te concluderen over de ene groep t.o.v. een andere in een bepaald jaar. Selectie van honingbij op honingopbrengst is een moeilijke zaak. Dat komt omdat niet alleen erfelijke eigenschappen een rol spelen maar ook de omstandigheden zoals het weer, de dracht, de imker, de bedrijfsmethode. Een topvolk in 1962 kan dat zijn omdat zijn ontwikkelingsmogelijkheden precies pasten bij het weer van dat jaar, de imker het volk op de juiste manier begeleidde zodat het volk maximaal haalde op de op tijd zijnde dracht. Het volgende jaar kan het volk nog niet klaar zijn of al over zijn hoogtepunt heen zijn als de dracht begint: het scoort nu lager t.o.v. het gemiddelde. een lager gemiddelde in een jaar hoeft niet te betekenen dat je achteruitge-

boerd bent wat erfelijke eigenschappen betreft: mischien hebben de volken relatief wel meer uit een karige dracht gehaald dan daarvoor uit een betere.

Wil je als imker selecteren dan moet je aan al deze veranderlijken niet nog extra toevoegen door elk jaar de bijen anders te behandelen: je moet standaardiseren; niet star, wel volgens plan. Van een aantal beste volken natelen; deze oude moeren aanhouden want volgend jaar blijkt wat de beste teeltmoeren

waren: waarschijnlijk zijn ze dat het komend jaar weer.

Ook bij standbevruchting, met een redelijk aantal volken, kun je zo resultaat boeken. Als we terugkijken naar het schema dan liggen de families 1, 3, 11, 12 en 15 op alle drie standen boven het gemiddelde: 4 uit de H-groep. Natelen uit de geselecteerde teeltmoeren geeft zekerheid, terwijl daarnaast enkele dochters uitgeprobeerd moeten worden om straks de open plaatsen in te nemen.

EEN BRIEF AAN DE STAATSSECRETARIS

Uit 1683: "Als men nu de Bijen in 't laetse van Maert of April gekocht heeft, sal men die ter plaetsen, daar veel Boomen groeyen, gelijk Appelen, Peeren, Kersen, Krieken, Hagedoorn en ander Hoven, daar welriekende Bloemen wassen brengen, ofte omtrent daerde Ackers vol Koolsaet en andere bloeyende gewassen zijn: want alsdan halen sij veel in van Honingh en Bijenbroot".

En als we een dikke drie honderd jaar later de nederlandse bijenweide bekijken dan weten we dat, nu nog meer dan toen, ons landschap geheel naar menselijke hand gezet is. Verder ervaren we dat de bij en dus de imker het in dit landschap moeilijk heeft om te overleven. Het is duidelijk:

zonder dracht

- geen bijen,
- geen imkers,
- geen bestuiving van veel planten,
- geen zaden, bessen, vruchten,
- geen vogels,
- geen ...

We moeten dus bij het begin beginnen en dat is de dracht. De VBBN heeft zijn drachtplantencommissie (voorzitter mevr. Jansen). De commissie wil bijdragen aan een verbetering van de nederlandse bijenweide. De voorzitter VBBN schreef daarom in samenhang met de commissie de volgende brief aan de regering, met name aan de verantwoordelijke staatssecretaris, de heer A. Ploeg. In de verwachting dat daardoor de imkers's problematiek duidelijker dan voorheen bekend zal zijn. En in de hoop dat de boven-politieke noodzaak tot instandhouding van de natuur allereerst tot politiek-haalbare resultaten zal leiden. Bijvoorbeeld met een regel: "40% van alle nieuwe, van overheidswege gefinancierde aanplant dient voor bijen aantrekkelijke planten te betreffen". Die brief luidt:

Geachte heer Ploeg,

Reeds vele jaren bestaat er zowel rechtstreeks als via de afdeling bijenteelt van het Landbouwschap contact met uw departement over bijenteelt en de bestuivingsinvloeden daarvan op onze cultures.

Thans doen zich hierbij echter omstandigheden voor, waarvoor wij uw bijzondere aandacht zouden willen vragen.

Willen de bijen als bestuivingsmedium van land- en tuinbouwgewassen hun taak blijven vervullen, dan zullen deze gedurende het hele jaar in een goede gezondheid moeten kunnen functioneren. Eén van de voorwaarden hiertoe is de permanente aanwezigheid van nectar- en stuifmeelgevende gewassen, het zogenaamde drachtplantenareaal.

Berichten over teruggang van de wilde flora, die hierbij een dominerende rol speelt, tonen meer en meer aan dat de mogelijkheid van bijen om met succes te overleven, steeds problematischer wordt. De ernstige teruggang van de bijenteelt die ongetwijfeld door de aantasting van de Varroa-mijtziekte zal worden veroorzaakt, laten we hierbij nog buiten beschouwing. Toch bestaan er goede mogelijkheden om op korte termijn verbetering te brengen in het natuurlijke voedselaanbod voor bijen, waardoor de overlevingskansen wellicht zullen stijgen en de bestuivingstaak kan worden veiliggesteld.

Indien bij elke nieuwe aanplant de nadruk wordt gelegd op nectar- en stuifmeelgevende bomen, struiken en kruiden, zou er binnen enkele jaren een aanzienlijke verbetering kunnen worden bewerkstelligd; de praktijk heeft hier en daar reeds aangetoond dat een en ander zonder meerkosten kan plaatsvinden.

In contacten met diverse instanties, die deels mede onder uw departement ressorteren, vinden we hiervoor veel begrip en medewerking. Toch zou naar onze mening een aanbeveling uwerzijds bij de onder u ressorterende diensten en, eventueel via deze bij provinciale en gemeentelijke instanties, een verdere bijdrage kunnen leveren tot verbetering van de overlevingskansen van onze bijen, zowel in het belang van de imkerij als inzonderheid van een beter wordende beplanting en aankleding van het landschap.

Gaarne doen we hierbij een beroep op uw medewerking.

J.J. Speelziek, alg. voorzitter.

"Wat imkers denken van Teunisbloem" (1)

A.J. van Willigen, Goes

Onder de titel van het artikel „EEN NIEUWE DRACHTPLANT IN OPMARS" in het januarinumnummer, schreef ik „ALLEEN VOOR NACHTVLIEGERS". En nu ga ik eens recht op mijn stoel zitten voor zo'n buitengewoon ondoordacht artikel. De eerste vraag is, is dit een drachtplant. De bloem gaat open na 16.00 uur 's namiddags en verwelkt 's morgens vroeg en is dus duidelijk een nachtbloeier. Wordt dus alleen bevroren door nachtvliegers; dat zijn voor zover ik mij nog kan herinneren alleen de medewerkers van het Bijenteeltconsulentschap, (maar die halen géén honing, die laten het thuis brengen). Volgens mij WAARDELOOS dus als drachtplant.

Het grote gevaar van dit artikel zit hem echter in de ondoordachte propaganda voor een zeer dubieus gewas.

"Wat imkers denken van Teunisbloem" (2)

M. Beghtel, Emmeloord.

Ik ben zelf afkomstig uit N-Beveland en kom daar in de zomer regelmatig omdat mijn schoonzoon bij een loonbedrijf op Kamperland werkt en o.a. Teunisbloem inzaait. Vandaar dat ik in het voorjaar 1984 wat zaad heb meegenomen omdat er daar ook een gerucht was dat dit voor bijen een goede drachtplant was. Ik heb ongeveer vijf vierkante meter vlak voor een flink kastvolk ingezaaid. Het is in de groei goed gelukt hoewel het afgelopen voorjaar te lang koud was.

En nu komt eigenlijk het grote bezwaar naar voren. Het is een bloem die te lang dicht zit en pas 's avonds open gaat. Want wat was het geval. Mijn bijen vlogen druk uit in de tuin naar bramen, bereklauw, gulden roede en naar ik weet niet hoeveel bloemetjes in tuinen in de buurt. En het resultaat was dat ik niet één bij in al die tijd dat er bloei was op de Teunisbloem heb gezien, ook niet 's avonds. Wat dacht U, een hele dag vliegen de bijen druk op die genoemde bloemen in de tuin, zouden ze dan 's avonds nog overschakelen naar een Teunisbloemetje? Vergeet het maar. Vandaar het resultaat bij mij, een waardeloze plant voor bijen, het spijt me het te moeten schrijven. Ik heb het daarom ook niet langer aan kunnen zien, de bloemen waaiden tegen de vliegplank, ik heb niet langer gewacht tot het zaad erin kwam, maar heb ze meteen maar gerooid.

"Wat imkers denken van Teunisbloem" (3)

Hughes, Ouwerkerk

Aansluitend op Uw artikel over de Teunisbloem in het groentje van januari j.l., is mogelijk de volgende praktijkervaring met deze drachtplant van belang. Na een vrijwel verloren voorjaar kwamen de bijen begin augustus vorig jaar geheel overdekt met lange draden geel stuifmeel naar huis.

Zoekende naar de bron hiervan, kwam ik in een veld met Teunisbloemen waar ik de bijen druk bezig vond met het verzamelen van nectar. Dat zij daarbij overdekt werden met stuifmeel leek mij meegenomen, maar op dat moment voor hen geen hoofdzaak. Zelf kwam ik, lopende tussen de rijen Teunisbloemen ook volledig onder het gele stuifmeel.

De vlucht begon steeds massaal bij het eerste daglicht, tot een uur of twaalf. Na twee uur in de middag zijn de meeste bloemen wel uitgebloeid. 's- Avonds gaat een nieuwe serie open. Bij gebrek aan nachtbestuivers kunnen de bijen hiervan de volgende morgen profiteren.

De ontwikkeling van de Teunisbloem is afgelopen jaar zwaar afgeremd door het koude voorjaar en de natte en ook koude zomer. De eerste waarneming bij een volk achter mijn huis waar ik dagelijks ga kijken, deed ik pas op 10 augustus. Toen werd om 7 uur in de morgen al volop gehaald.

De honing is dun vloeibaar, iets zuur alsof er wat citroen in uitgeperst is. Zij begint nu te kristalliseren. Aan oogst haalden wij nog 140 pond van 8 volken, minder dan wij dachten dat er uit zou komen, maar toch meegenomen.

"Wat imkers denken van Teunisbloem" (4)

G. v.d. Waa, Axel

Mag ik nog even Uw aandacht voor de veel gekweekte Teunisbloem? Ook in Oost Zeeuws Vlaanderen, voor zover mij bekend in de omgeving Axel, zijn vier percelen met Teunisbloem geteeld. Het overvloedige draderige stuifmeel zette zich als een kleverige massa op de vliegplank af. Onder de kast lag een flinke hoeveelheid stuifmeel, door de bijen, via de ventilatieroosters in de bodem weggewerkt. Of deze nacht-bloeier zoveel nectar levert is mij nog niet duidelijk, de ervaring zal dat leren.



Een jonge speurbij, die pas begon.

Danste bij thuiskomst, zo goed zij kon.

Maar ieder riep kwaad

Zij danst niet op maat.

Die kwispeldans lijkt wel de charleston.

dr. van der Does

N.R.C.-Handelsblad van 22 oktober 1984 bracht in een vaste rubriek "Onder de Keizerskroon" het volgende verhaal.

IMKER OP HET DAK

Wij kozen van het metrostation Nieuwmarkt het loopje naar de Dam via de Nieuwe en de Oude Hoogstraat. Wie op dit metrostation de uitgang Snoekjesteeg kiest, staat bovengekomen, plotseling voor het glorieuze uitzicht over de Oude Schans met de Montelbaanstoren.

Hier is, bij de Teunissluis, een verrassend aardig stadsdeel ontstaan waar oud en nieuw elkaar op een bijzonder geslaagde wijze de hand reiken. Op het pleintje Italiaanse stijl van het Zuiderkerkhof bleek de waterval stil te staan - maar er was dan ook meer dan genoeg regen naar beneden gekomen in de voorafgaande dagen.

Door allerlei werkzaamheden is de Nieuwe Hoogstraat nog weinig minder dan een - figuurlijke - puinhoop waar we met moeite de plassen konden ontwijken. De brug over de Kloveniersburgwal, die de Nieuwe en de Oude Hoogstraat verbindt wordt vernieuwd. Voor de voetganger is er een groengeverfde noodbrug. En die bracht ons recht tegenover een antiquariaat, Kloveniersburgwal 44.

En dáár was het: temidden van de oude boeken, de ontelbare tweedehands pockets, de aankondiging van de stadsimker: honing oogst 1984. Dat blijkt dus mogelijk te zijn: honing gewonnen op een dak midden in de stad. Dat kan men zich zo voorstellen: Bijen uitvliegend over de oude en nieuwe stadsdaken, hier vooral oude daken, op zoek naar honingplanten. Op raamkozijnen, in tuinen en tuintjes. Een belangrijke voedselbron voor de bijen op het dak van de Kloveniersburgwal, schuin tegenover het Trippenhuys, is uiteraard de boomrijke Plantage met Artis - een kilometer vliegen.

Imker Jan Buys, zoon van de boekhandelaar, had vier volken om de stadshoning te oogsten. De zomer was matig maar augustus maakte het nodige goed. In elk geval kon de stadsimker tachtig potjes met een inhoud van circa een pond vullen. Geen slechte oogst, dunkt ons, gezien de omgeving. Wat we niet hadden verwacht was de goudbruine kleur van de vloeibare honing - bijna de kleur van heidehoning. Maar daar smaakte het niet naar - de smaakpapillen wezen niet de weg naar een bepaalde overheersende "honingdracht" zoals de bijenhouders plegen te zeggen. Lindenhoning bijvoorbeeld manifesteert zich duidelijk door een zeer eigen aroma. Maar hier? Houden we het maar op een smaak waarin we de bonte mengeling van het grootstedelijk van honingbloemen terugvinden.

BIJENSTAND „DE GRUBBE”

A.W. LAUMEN-WOUTERS, Grijzegrubben 63,
6361 GL NUTH (Limburg)

Kan U alles leveren voor de bijenteelt.
Prijzlijst op aanvraag, gratis toegezonden.

☎ 045-243183 Nuth of
☎ 045-252408 Brunssum.

Tevens bieden wij te koop aan:

BUCKFAST Productie-koninginnen en
CARNICA Productie-koninginnen.

Stammen af van in Nederland gekweekte koninginnen door kunstmatige inseminatie.

BIJENSTAND „DE BIJENKORF” Sinds 1897

HONING EN STUIFMEEL-POLLEN

Stuifmeelpollen / boekweithoning / Bloemenhoning / Lindenhoning / Acaciahoning in 2 soorten / Klaverhoning in 2 soorten
Bij grote afname extra korting.

Tevens hebben wij alle imkersartikelen, meubelwas en specialiteiten. Prijscourant op aanvraag.

Ons magazijn is geopend van maandag t/m zaterdag van 8 uur 's morgens tot 9 uur 's avonds.

Ons depot: Mevr. van Drieënhuizen
Wegastraat 18, HILVERSUM, ☎ 035-852087.
Hoevelakenseweg 144 - 3784 WK TERSCHUUR,
☎ 03426-1978 - postrek. 2622.

BIJENSTAND Fa. H.T. VAN DAM & ZN., JUBBEGA (Fr.), ☎ 05165 - 13 82

kan U alles leveren voor de moderne bijenteelt.

Kunstraat, bijenwoningen en onderdelen uit eigen werkplaatsen. Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen. **Tevens voor weder-verkoop** diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

IMKERSBEDRIJF "DE MOERDOP"

voor al Uw
imkersartikelen, honing en
wasprodukten.

R. Slagter, Limmerschouw 53, Winkel,
☎ 02244-1349: di, vr, za, 14-18 uur.

WIE BEKOSTIGD EIGENLIJK DE PROEFBIJENSTAND?

A. Latté, Eerbeek

We hadden pas nog een verenigingsavond waar de eventuele bijdrage voor het Ambrosiushoeve-werk ter sprake kwam.

"Vroeger vormden de opcenten op de accijns-vrije bijensuiker een inkomstenbron", werd er o.a. gememoreerd.

Dat deed me iets verder denken met als resultaat het nu volgende.

De minister hinkt op twee benamingen voor imkers. Als het hem geld kost dan zijn we hobbyisten, wil hij daarentegen bijdragen voor de schatkist dan zijn wij bedrijfsvoerders en als zodanig zijn de bijenhouders ingedeeld onder de directie "Akker en Tuinbouw" van het Min. van Landbouw. Nu een vergelijking.

Als agrariër zouden we 5% B.T.W. op de voeder-suiker betalen. Als hobbyisten zijn we echter 19% B.T.W. kwijt. En dit betekent dat we $\pm f 0,25$ per kg.

suiker meer betalen. We rekenen door, we nemen aan 15 kg. suiker per volk per jaar dan is dat $f 3,75$ jaarlijks. Gaan we verder uit van 12.000 georganiseerde imkers met gemiddeld 8 volken (de ongeorganiseerde imkers voeren hun bijen echter ook suiker) dan leveren deze vogels van diverse pluimage via een andere deur in "Den Haag" een bijdrage van:

$$12.000 \times 8 \times f 3,75 = f 360.000,-$$

Men vraagt ongeveer $f 120.000$ zijnde 50% van het totale exploitatie tekort van de proefbijenstand. We zitten dus op 3 x de norm. Tegenwoordig moet er via "kortgeding" procedures nog wel eens wat rechtgetrokken worden. Dat zal de minister uit onze hoek niet zo gauw beleven.

Een persoonlijke mening tot besluit. We zijn hobbyisten die het bedrijfsleven fruittelers etc. bijzonder van dienst zijn door het bestuivingswerk van onze bijen. Een proefbijenstand centraal in ons land is een noodzaak en wij leveren via dure suiker al meer dan voldoende bijdrage aan de Rijksoverheid om een dergelijk nuttig instituut instand te kunnen houden.



KORT VERSLAG HB VERGADERING D.D. 9 FEBRUARI 1985

Aanwezig: J.J. Speelziek (voorz.), H.J.J. v.d. Broek, S.J. Gouda (gedeelte) G. Henseler, W. v.d. Hoeven, F.E. Hoogendoorn, C.E. Jansen, G.E. Kleinmeijer (gedeelte), J.A. Krabbenborg, W. de Lange, C. Pater Jzn., mw. J.M.A. Pos, J.L. Raucamp, mw. T.E.A. Rive en Th. Weijman.

Afwezig: W.J. Faber, mw. A.M. Jacobs en mw. J.G. Jansen, A.H. Hartman.

AMBROSIUSHOEVE

Wederom wordt uitvoerig gesproken over de financiële bijdrage aan de Ambrosiushoeve. Vestiging in Horst lijkt gezien het kostenaspect op dit moment de voorkeur te hebben.

Het Hoofdbestuur besluit een brief te zenden aan de afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap ter behandeling op de vergadering van 13 februari waarin zal worden gepleit voor een totaal meerjarenplan voor de Nederlandse imkerij waarin behalve medefinanciering Ambrosiushoeve ook bijteeltonderwijs, ziektebestrijding e.d. aan de orde komen.

TAAKSTELLING NIEUWE SECRETARIS/PENNINGMEESTER

Gediscussieerd wordt over de functie van mevrouw Pos. Het Hoofdbestuur meent dat dit een interne

ambtelijke functie dient te zijn, waarbij de uiteindelijke financiële verantwoordelijkheid bij het Bestuur ligt.

KONINGINNETEELTCOMMISSIE

Uitgebreid wordt gesproken over het functioneren van de Koninginneteeltcommissie, welke momenteel voornamelijk de belangen van de Carnicatelers behartigt en de wens van veel leden meer aandacht te besteden aan de nederlandse bij en andere rassen.

Aan de Koninginneteeltcommissie zal worden voorgesteld de commissie in de huidige samenstelling op te heffen en een nieuwe commissie te formeren waarin zitting hebben: 1 à 2 leden vanuit de carnica-groep, 1 à 2 leden vanuit de inheemse bij, eventueel later uit te breiden met 1 à 2 leden vanuit Buckfast en of andere rassen. Voorts 2 adviseurs, die los van de belangengroepen mede aan het werk vorm kunnen geven.

STATUTEN SUB-VERENIGINGEN

H.B. leden en secretariaat zullen nogmaals contact opnemen met die afdelingen die tot op heden nog niet het formulier hebben ingezonden en dus nog geen erkenning als sub-vereniging van de V.B.B.N. hebben. Alleen erkende sub-verenigingen hebben stemrecht op de komende A.V.

IMKERSDAG 1984 BOMMELERWAARD

Het H.B. distantieert zich van het nadelig saldo hetgeen de imkersdag in de Bommelerwaard heeft opgeleverd. Bij voortdurende heeft het H.B. de organisatiecommissie erop gewezen dat het door haar begrote aantal bezoekers te hoog was, waardoor het daarvoor ontstane verlies voor rekening van de sub/vereniging Bommelerwaard komt. Besloten wordt dat sub-ver. Bommelerwaard een toelichting zal geven in het maartnummer van het Groentje, waarbij andere sub-verenigingen zal worden gevraagd f 0,50 per lid bij te dragen.

De Nationale Imkersdag 1985 zal worden gehouden in het Westland.

Voorts worden de nieuwe H.B. leden, welke per 1-1-'85 zijn benoemd, ingelicht over hun taak als h.b. lid/Groepsvertegenwoordiger.

Over de suikerlevering 1985 zullen nadere mededelingen gegeven worden op de a.s. Algemene Vergadering.

In de vakatures ontstaan door het vertrek van de heer van Lavieren in de overkoepelende organisaties, waarvan onze vereniging deel uitmaakt, zal dhr. Raucamp als plaatsvervanger voor de heer Weyman worden voorgedragen.

Tenslotte neemt de voorzitter, namens het H.B., afscheid van mevr. Rive en bedankt haar voor haar inzet gedurende de afgelopen 7 jaar.

AFWIKKELING NATIONALE IMKERSDAG 1984

Dat de Nationale Imkersdag 1984 voor onze afdeling Bommelerwaard e.o. een financiële tegenvaller is geworden zal u inmiddels wel bekend zijn. Alle zorgvuldige voorbereidingen ten spijt kijken we nu aan tegen een ongedekte schuld van ca. f 4.500,- Met het enthousiasme dat we hadden en ondanks waarschuwingen voor het tegendeel waren wij optimistisch over het te verwachten aantal bezoekers, vooral omdat het jaar ervoor geen Nat. Imkersdag werd georganiseerd.

Het hoofdbestuur heeft ons weliswaar thans geholpen met een lening ter betaling van de schuldeisers, maar die lening moeten we uiteraard weer terugbetalen. Omdat terugbetalen mogelijk te maken waren er binnen de afdeling ideeën, waarvan we het voorstel tot verzoek aan alle afdelingen voor een rechtstreekse financiële bijdrage nu als de beste zien. Die voorstellen werden eerder via een brief ter kennis gebracht van de besturen van de sub-verenigingen met het verzoek een en ander voor te leggen aan de leden.

Een groot aantal afdelingen wilden wel hun solidariteit met ons betuigen door een financiële, rechtstreekse, bijdrage maar kwamen met een tegenvraag:

"Hoe groot moet de bijdrage zijn"?

Uiteraard ga ik graag op die vraag in verstaat me tot het voorstel van een bijdrage van 50 cent per afdelingslid.

Uitgaande van ca. 8000 leden van de VBBN denk ik dat dit de zaak grotendeels moet kunnen oplossen. Gaarne verzoeken wij u deze bijdragen per sub-vereniging of afdeling over te maken op gironummer 4164136 t.n.v. sub-vereniging Bommelerwaard onder vermelding van "tekort Nationale Imkersdag". Bij voorbaat dank aan allen die ons financieel behulpzaam willen zijn.

Afd. Bommelerwaard en Omstreken
J.P. Bijlard-voorzitter.

Ter verduidelijking: Jaarlijks wordt f 2.000,- begroot voor de Nationale Imkersdag. Hieruit worden 40 toegangskaarten bekostigd voor de genodigden en worden de uitgaven in verband met de Nationale Honingkeuring gedekt. Het resterende deel (± f 700,-) dient als reserve bij een eventueel nadelig saldo en is door het Hoofdbestuur reeds overgemaakt aan de afdeling. Red.

VERSLAG COMMISSIE NAZIEN BOEKEN

Aan de commissie werd ter beoordeling aangeboden de rapporten over het boekjaar 1 oktober 1983 tot 30 september 1984. Het was dit jaar voor het eerst dat er 2 rapporten waren gemaakt. De nadere bespreking heeft plaats gevonden op 6 februari 1985. Met het in de rapporten vermelde saldo voor de afdeling Handel kunnen wij instemmen. De rapporten geven geen aanleiding tot opmerkingen. Naar aanleiding van onze bevindingen kan het volgende worden opgemerkt.

Vereniging

Bij de vergelijking van de eindcijfers met de begroting komen er nogal grote verschillen naar voren. Dit is ons inziens het gevolg van het vroege tijdstip waarop de begroting moet worden goedgekeurd. In de alg. vergadering van maart 1984 moet de begroting worden goedgekeurd van 1985. Ontwikkelingen die zich kunnen voordoen in 1985 geven dan nog onvoldoende zicht op, b.v. loonontwikkelingen bij de personeelskosten, het aantal leden m.b.t. het quotum. Het zou aanbeveling verdienen als de mogelijkheid werd geschapen om bij onvoorziene omstandigheden de begroting aan te passen.

Handel

Het is gebleken dat bij de kasadministratie sommige uitgaven-bewijsstukken niet aanwezig zijn. Het betreft hier uitgaven voor aankoop van honing en was op markten. Uit hoofde van de verantwoordelijkheid voor de kasmiddelen en ter bescherming van de personen kan overwogen worden om voor deze transacties een intern betaalstuk op te maken dat is ondertekend door b.v. een lid van het Dageelijks Bestuur en de Directeur van de afdeling Handel. De voorraden bij de afdeling Handel zijn aan de hoge kant.

Er is dit jaar voor het eerst afgeschreven op de incurante goederen. Is het misschien verstandig om de artikelen die in voorraad zijn en waar geen handel in is af te stoten? Een ander probleem is, dat de goederen die ingekocht moeten worden niet altijd direkt uit voorraad leverbaar zijn en de prijs sterk afhankelijk is van de besteleenheid. Misschien kan de besteleenheid wat kritischer worden bekeken. Verder is de voorraad kunstraat (grondstoffen en gereed produkt) en de voorraad honing de grootste post. Hierbij dient aangetekend te worden dat dit noodzakelijke produkten zijn waarvan het aanbod altijd in het najaar ligt. Deze produkten moeten dan worden ingekocht wat automatisch een hoge balanspost inhoudt. In het totaal gezien moet men een standpunt bepalen voor sommige artikelen. Wil men geen nee verkopen of wil men de service voor de leden zo groot mogelijk houden wat ten koste gaat van het exploitatieresultaat.

Conclusie

Op grond van onze bevindingen kan samenvattend worden gesteld dat de onkosten en uitgaven van zowel de Vereniging als van de afd. Handel van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland op correcte wijze zijn verantwoord.

De commissie nazien boeken;
Voor de groep Friesland R. Hoving
Voor de groep Drenthe H.J. Kocks.

BESTUIVINGSREGELING 1985

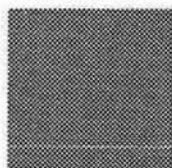
De bestuivingsregeling voor dit jaar werd door de commissie Tuinbouw-Bijenteelt van het Landbouwschap in haar vergadering dd. 12 februari jl. nagevoeg ongewijzigd vastgesteld.

Behalve prijzen voor verhuur van volken voor bestuivingsdoeleinden bij hard en zacht fruit en agurken worden hierin eveneens rechten en plichten van imker en fruitteler geregeld.

Een "gratis" bestuivingsregeling kunt u aanvragen bij het secretariaat in het Bijenhuis.

VOORJAARSAANBIEDINGEN:

afst. repen p.p. f 2,-; Tencotop nr. 68/72 nu f 10,-;
bijenjack f 39,-; sluijer f 15,-; twist-off deksels
f 3,75 per 60; honingzeef f 22,-; voederbakje f 7,-;
raampjesdraad f 4,50; kunstraatmal f 80,-;
driehoek honingflacon à f 0,20.
Div. grootverpakking honing tegen scherpe prijzen.
Janneke de Jong, Rotterdam, ☎ 010-224871.



onderwijs demonstratie voorlichting

EXAMEN PRAKTISCH IMKER OP 30 en 31 MEI a.s. IN HET BIJENHUIS TE WAGENINGEN

Wat wordt er aan kennis en vaardigheid verwacht

De naam van het examen geeft al aan dat het een praktisch examen is, vooral de vaardigheid bij de omgang met bijen is van belang, de rust bij het behandelen van de volken en het kort en duidelijk kunnen aangeven waar men bezig is, wat men doet en waarom. Noodzakelijk hiervoor is dat men veel parate kennis en praktische ervaring heeft.

Men dient op de hoogte te zijn van de verschillende bedrijfsmethoden bijvoorbeeld de Aalster maar ook andere zoals het imkeren met Varroa. Het leven van de bijen kan ter sprake komen en van natuur- en kunstzwermen dient u alles af te weten. Op het praktijkgedeelte kan u worden gevraagd een kunstzwerm of een broedaflegger te maken, de koningin te merken of te knippen, kunstraat in te zetten en volken samen te voegen.

Bij dit alles mogen geen handschoenen worden gebruikt, wel dient u uw eigen gereedschap mee te brengen.

Het theoretisch gedeelte

Bij dit onderdeel kunnen vele zaken aan de orde komen waarop soms ook al bij het praktijkgedeelte is ingegaan. We denken hierbij aan de voor- en nadelen van Spaarkasten en Simplexkasten en al datgene wat bij de Koninginneteelt komt kijken. Verder alle hulpmiddelen en materialen die bij het imkeren gebruikt kunnen worden. Kennis van drachtplanten en van honing mag niet vergeten worden. Het reizen met de bijen met daaromheen de wettelijke bepalingen, de Bijenwet, de Vervoersbeschikking, de bijen, de bestuiving, de voorwaarden en de richtlijnen, die daarbij gel-

den. Actueel zijn momenteel ook de bijenziekten Varroa, Nosema en Acarapis, het werk en de taak der opgerichte Ziektenbestrijdingscommissies. Daarnaast het werk van de Alg. Inspectie Dienst, het Honingbesluit 1978 e.d. Vaak wordt ons gevraagd welke boeken worden aanbevolen? Nu er zijn gelukkig meerdere goede boeken zoals het "Werkboek Bijen Houden" van J.J. Speelziek en "Bijenhouden met Succes" door H. van Gool.

Toelatingseisen

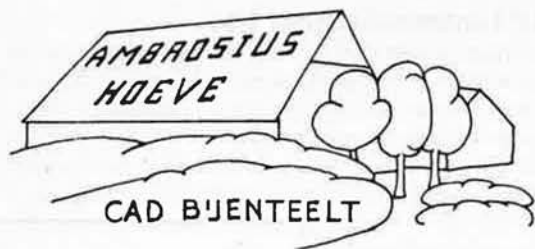
De kandidaten dienen de leeftijd van 18 jaar te hebben bereikt, een cursus bijenteelt voor beginners te hebben gevolgd en in het bezit te zijn van een diploma van een cursus bijenteelt voor gevorderden. Zij moeten tenminste 5 jaar bijen hebben gehouden en gedurende die periode 5 bijenvolken hebben gehad en verzorgd. De duur van het examen is tenminste 90 minuten, waarvan 60 minuten praktijk en 30 minuten theorie. De Commissie Onderwijs van onze Vereniging beslist over de toelating tot het examen.

Tenslotte

Bij voldoende belangstelling kan men deelnemen aan een instructiedag ter voorbereiding op het examen op een zaterdag in april of mei, welke in het Bijenhuis zal worden gegeven. Indien U hierbij aanwezig denkt te zijn, dient u dit bij uw aanmelding op te geven. U ontvangt dan tijdig bericht over het al dan niet doorgaan van deze dag. Uw aanvraag voor deelname aan het examen dient voor 16 april in het Bijenhuis te zijn, u ontvangt dan een aanvraagformulier wat uiterlijk een week later moet worden geretourneerd. De examenkosten bedragen f 100,- te voldoen op giro-nummer 84.68.01 t.n.v. VBBN Wageningen met de vermelding Examen P.I.

Mogen wij U veel succes toewensen bij Uw voorstudie en bij het examen? Meerdere informatie zondig bij het Bijenhuis te Wageningen, afdeling Onderwijs.

C.P.



Tips maart 1985

- Elke ingrijpende storing in een bijenvolk dient men in deze tijd van het jaar zoveel mogelijk te vermijden. Beperk U tot een vluchtige inspectie.
- In deze periode neemt het voedselverbruik toe, zorg dat Uw bijen over voldoende voorraad beschikken.
- Een beoordeling of Uw volken over voldoende voer beschikken, kan ook door even aan de kasten en korven te tillen.
- Moet men in het vroege voorjaar bijenvolken bijvoeren, doe dit dan zorgvuldig. Morsen van voer geeft aanleiding tot roverij.
- Bij roverij, vliegspleten verkleinen.
- Wees zuinig met warmte, Uw volken extra afdekken loont zich.
- De bijen hebben nu veel water nodig. Zorg voor een goede drinkplaats in de nabijheid van Uw stand. Schoon, warm en beschut.
- Liggen Uw afspraken met telers, voor bestuivingsvolken al vast? Nu doen!!!!
- Houdt U aan de richtlijnen van de bestuivingsregeling van het Landbouwschap.
- Deze maand kunnen er al wilgen bloeien. Zorg dat Uw bijen deze dracht optimaal benutten.
- Noteer de data van het begin en het einde van elke dracht, welke Uw bijen bevliegen. Op het eind van dit jaar beschikt U over een drachtkalender, welke voor Uw bijen van toepassing is.
- Het nauwkeurig bijhouden van de inkomsten en uitgaven, die in verband staan met Uw bijen, kan leiden tot rendabel bijhouden.
- Waak over de gezondheid van Uw bijen. Imkeren met gezonde bijen is moeilijk; met zieke bijen onmogelijk.

- Bestuivingsvolken voor kasteelten dienen vóór 1 mei altijd in de kas te worden geplaatst.
- De bijenwereld wordt overstelpt met ideeën over de bestrijding van de Varroa-mijt. Houdt U aan de richtlijnen van het Consulentenschap in Algemene Dienst voor de Bijenteelt.
- Abnormale bijensterfte bij de reinigingsvlucht! meldt dit altijd bij het Consulentenschap in Algemene Dienst v.d. Bijenteelt te Hilvarenbeek.

SPEURBIJTJES

Opgave schriftelijk. Tarief: 20 woorden f 7,50, elk woord meer 35 cent; te voldoen bij vooruitbetaling door storting op giro 846801 t.n.v. VBBN Wageningen. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud.

TE KOOP: bijenvolken met of zonder kast. A.J.M. Mooten, Stationsstraat 1, Buinen, ☎ 05998-12557.

TE HUUR: caravan in Friesland, alleenstaand op boerenweijte, rechtstreeks aan grootscheeps vaarwater, prachtig uitzicht, f 215,- per week. Heykoop, ☎ 05123-1588.

TE KOOP: volwassen blauwe pauwen, op kleur en tamme korhoenders. Webbink, Vinckenweg 75, West Geesteren (Ov), ☎ 05499-2852.

TE KOOP: wegens inkrimping z.g.a.n. simplexkasten, 2 br. 1 hk. à f 75,-. G.L. Oldenbeuving, Koolzaadhof 17, 8308 AR Nagele, ☎ 05276-2784, (na 18.00 uur bellen).

AANGEBODEN: enkele bijenvolken in spaarkasten, ☎ 04990-73810.

TE KOOP: bijenvolken en kasten + toebehoren. Inlichtingen: v.d. Westelaken, ☎ 04138-77720.

TE KOOP: bevolkte LANGSTROTHKASTEN, met reisraam en voerbakje en originele STUIFMEELVAL, welke verscheidene functies heeft + ZESRAMERS + DRIERAMERS, alles Langstroth en Mijtvrij. H. Wijnbelt, ☎ 020-199894.

Nieuwe Simplexkasten à f 172,50. Losse bodem - 2 br.k. 2 hk. plat dak met zink - met buitenringen (gegrondverfd). ☎ 05457-2048.

Wie heeft voor de expositie in het Bijenhuis een mal voor een boogkorf?
Reakties zenden aan: secretariaat V.B.B.N., Grintweg 273, 6704 AP Wageningen, ☎ 08370-22422.

GEVRAAGD: jaargangen Groentjes van 1921 t/m 1939. Kamstra, Verlengde Hereweg 169, 9721 AP Groningen, ☎ 050-267633.



WIJ GEDEKENEN

Genietend van de natuur overleed op 16 januari j.l. ons lid de heer **P.C. Stoffels** op de leeftijd van 60 jaar. Hij was huisarts in onze gemeente en daarbij ook een enthousiast imker. Wij zullen hem blijven gedenken als een trouw lid met veel liefde voor de bijen.

Onze gedachten gaan uit naar zijn vrouw en kinderen; wij wensen hen de kracht toe dit verlies te dragen.

Bestuur en leden
afd. Groenekan e.o.

Op 13 december 1984 overleed in de leeftijd van 84 jaren onze mede-imker **L. v.d. Berg**.

Vele jaren was hij een gewaardeerd lid, die tot in zijn laatste dagen zijn liefde voor de bijen trachtte over te dragen.

Gaarne betuigen wij zijn nabestaanden ons medeleven.

Bestuur en leden
sub. vereniging Meerkerk e.o.



imkers agenda

14 maart Ruurlo:

19.30 uur in Café Lievestro: Forum over Varroa. Dr. ir. C. van Heemert, ing. J. v.d. Eijnde en de heer W. Lobeek uit Winterswijk.

16 maart Wageningen:

Ruilmarkt voor imkers. Bijenhuis Wageningen. Zie februari nummer p. 37.

19 maart Haarlem:

Imkersgilde Jan Swammerdam: "Wijn en mede maken". Een lezing waar alle benodigde attributen bij aanwezig zullen zijn. Verder voorjaarsinspectie en voorbereiding A.V. in Ede op 30 maart a.s.

21 maart Amsterdam:

20.00 uur J.H. van Heekpad 2, Amsterdam Nwd.: Voorjaarsvergadering en daarna dia's over de Twiske.

22 maart Lievelede:

20.00 uur in Erven Kots Lievelede: lezing door de heer Polmeyer over honing.

23 maart Westland, Honselersdijk:

Nationale Imkersdag 1985 (zie pag. 70.)

29 maart Leiden:

In het Wijkcentrum "Zijkwartier". L. Gütz informeert u omtrent de behandeling van bijenvolken met tabaksrook, ook de ether behandeling komt ter sprake. Verder belicht J. Vermande het imkeren met volken waar de Varroa-mijt heeft toegeslagen. Er zal een film worden vertoond over de Varroa-mijt.

30 maart Ede:

Algemene Vergadering in "De Reehorst". (Voor nadere gegevens zie febr. nummer).

De Commissie P.R. zal tijdens de Algemene Vergadering met een standje aanwezig zijn in de Reehorst.

5 april Emmen:

Goede Vrijdag, Bijenmarkt.

6 april Zenderen:

Bijenmarkt.

8 april Houthalen-Helchteren, Begië:

"De 27e bijenmarkt zal plaats hebben aldaar in het Don Bosco instituut, Don Boscostraat. Opening om 9.30 uur. Sluiting om 13.00 uur. Aanvoer vanaf 7.00 uur. Alle imkers zijn verwacht! Zij die wensen materialen of produkten te verkopen worden verzocht zich tijdig aan te melden bij de heer B. Daniels, Donkweg 29, ZONHOVEN".

13 april Driebergen:

Bijenmarkt.

13 april Boxtel:

13e Bijenmarkt, op het terrein van de Middelbaar Agr. School aan de Pastoor Erasstraat te Boxtel. Nadere informatie Hans Vlamings, tel. 04116-82285.

17 april Sneek:

20.00 uur - de winkel van Jan Sikkes. Grootzand 32 te Sneek: besproken wordt: teeltprogramma 1985. Ook belangstellenden van buiten de provincie Friesland zijn welkom. Inl.: E. de Graaf te Sneek, tel. 05150-18013.

30/31 mei Wageningen:

Examen praktisch imkeren, Bijenhuis.

8 juni Leiden:

Milieu-bijenmarkt aan de Sterrenwachttlaan (nabij het Rapenburg).

29 juni Voorthuizen:

Bijenmarkt.

Afdeling Voorthuizen is voornemens, ter ondersteuning van de bijenmarkt, een ruilbeurs voor gebruikte imkersartikelen te organiseren.

De organisatoren zijn zeer geïnteresseerd in reacties van hen die iets te koop willen aanbieden.

Reacties en informaties bij: L. van de Hel, tel.: 033-805717 en C. de Vries, tel.: 03420-90412.

VOORJAAR veel nieuwe leden veel beginners daarom een beginnerspakket

best. uit:

- 1 bouwpakket Spaarkast (1 BK)
- 1 dekplank, 1 pr.afstandrepen
- 10 raampjes en kunstraat
- 1 kl.raampjesdraad en 1 bijenkap
- 1 kastbeitel en 1 bijenveger
- 1 ex. Werkboek bijenhouden

één maand lang voor maar f 230,00.

BIJENHUIS - WAGENINGEN

Grintweg 273 - 6704 AP Wageningen

Het BIJENHUIS

heeft nog ECHTE NEDERLANDSE

Honing

o.a. Koolzaad
Fruitbl.
Linde
Heidehoning

voor aantrekkelijke prijzen
v.a. f 7.50 p.kg. incl. verpakking.

Zolang de voorraad strekt.

BIJENHUIS - WAGENINGEN

Tel. 08370 - 22733.

verkoopadressen

Depot Friesland:

H. Akkerman, Oostenwoldseweg 47,
8421 RP Oldeberkoop, ☎ 05164-439.

Open di, vr.middag, zat.morgen en na tel. afspr.

Depot Groningen:

Fenna en Ger Postma, Kampenslaan 8,
9626 TE Schildwolde, ☎ 05982-1455.

Open dagelijks, behalve vr. na 12 u.

Depot Onstwedde:

H. Bessembinder, Wessinghuizenweg 18,
9591 VJ Onstwedde, ☎ 05991-1226.

Depot Assen: ('t Herderstasje)

Albert en Henny Koopman, Balloo 20, 9458 TB
BALLOO. Open: di.-Do.-Vr. van 14 - 17 uur,
Wo. en Zat. van 10 - 12 uur en op afspraak.
☎ 05924-2976.

Depot Klaas Geerts:

Middenwolderweg 2, 7951 EC Staphorst,
☎ 05225-1693; ma. gesloten.

Depot G.J.L. ten Cate:

Verzetstraat 80, 7671 GL Vriezenveen,
☎ 05499-3040.

Depot Enschede:

A.M. Spit, Stermlandweg 21, 7548 BV
Boekelo, ☎ 05428-2703. Open ma, wo, do
16-19 u., zat. 9-12 u. en na tel. afspr.

Depot Reggedal:

H. J. Haanen, de Hogenkamp 2, 7471 CW
Goor, ☎ 05470-5576.

Depot afd. Gorsseel:

G.J. Lensink, Deventerweg 4, 7213 EG
Gorsseel, ☎ 05759-2468.

Depot Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, 7025 CR Halle,
☎ 05736-479.

Depot Winterswijk:

M.J. Grevers, Miste 4, 7118 WB Winterswijk,
☎ 05435-239.

Depot afd. Epe:

Coöp. Novaco (Welkoop), Paasvuurweg 7,
8161 CA Epe, ☎ 05780-12317.

Depot Nunspeet:

Th. G. Veestra, Schaeprmanlaan 47, 8072 AR
Nunspeet, ☎ 03412-54037.

Depot Apeldoorn:

J. Kwak, Prinsenweide 15, 7317 BA Apeldoorn,
☎ 055-216461. Open do, vr 18-20 u. en na tel.
afspr.

Depot Boerenbond Neerbosch-Hees:

St. Agnetenweg 63, 6545 AT Nijmegen,
☎ 080-777793.

Depot West-Betuwe:

Imkerij „Lingebij”, Mw. C.E.A. Meissen-
Zuiderwijk, Lingedijk 84, 4196 HC Tricht,
☎ 03455-2438.

Depot Bommelerwaard:

E. Versteeg, 'De kleine tuinier', Polstraat 21,
4261 BP Wijk-en Aalburg, ☎ 04164-1475.

Depot Bunnik-Houten:

B. Th. Barten, Koningslaan 23, 3981 HD Bunnik,
☎ 03405-61742.

Depot Hilversum:

Mw. L.J. Beaujon, Oud Loosdrechtsedijk 115,
1231 LS Loosdrecht, ☎ 02158-4104.

Depot West-Friesland:

Klaas Verlaat, Ganker 11, 1654 JH Benning-
broek/Nibbixwoud, ☎ 02297-2325

Depot Noord-Holland:

H.S. Hornburg, Velserdinweg 165, 1971 ZB
IJmuiden, ☎ 02550-21530. Open dagelijks
van 13-16 u. en na tel. afspr., do. gesloten.

Depot afd. Rotterdam:

A. Bakkert, Berglustlaan 49A, 3054 BB
Rotterdam, ☎ 010-183123, na tel. afspr.

Depot Gouda:

C. Bos, 3e Tochtweg 6, 2841 LM Moordrecht,
☎ 01802-1227, na tel. afspr.

Depot afd. Dordrecht:

W.A. Boevé, Rigelhof 59, 3318 CX Dordrecht,
☎ 078-171216.

Depot „Prommelslui” afd. Schouwen- Duiveland:

C. L. v.d. Wekken, Provincialeweg 5, 4321 SM
Kerkwerve, ☎ 01110-4821.

Depot Walcheren:

Bisschopsstraat 25, 4353 BN Serooskerke,
☎ 01189-1499.

Depot Zeeuws-Vlaanderen:

Iz. de Hullu, St. Jansdijk 10, 4504 PB
Nieuwvliet, ☎ 01171-1458.

Depot Oirschot:

A. Pel, 't Kasteeltje 3, 5688 EN Oirschot,
☎ 04997-2096.